

Jaarstukken 2017

Randstedelijke Rekenkamer

Definitieve versie na eindgesprek accountant
27-03-2018

randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

Voorwoord

In 2017 waren onze onderzoekswerkzaamheden zeer divers. Naast de gebruikelijke provincievergelijkende onderzoeken naar Natuurcompensatie, Restauratie Rijksmonumenten en Garanties en leningen, hebben we een vervolgonderzoek gedaan naar het Beheer en onderhoud van wegen en kunstwerken. Maar vooral ook hebben we provinciespecifiek onderzoek gedaan naar het Recreatiegebied Spaarnwoude, het Waddenfonds en de Economic Board Utrecht. Bij de onderzoeken Spaarnwoude en Waddenfonds betrof het gezamenlijke onderzoeken met resp. de lokale Rekenkamer(commissie)s in dat gebied en de Noordelijke Rekenkamer. Dergelijke samenwerking smaakt naar meer en zullen we zeker ook in 2018 nastreven.

Afgelopen jaar hebben we ook flink geïnvesteerd in ons onderzoeksprogrammeringsproces. Met een 'rondje langs de fracties' haalden we onderzoeksuggesties op, we hebben tientallen onderwerpen van de groslijst onder de loep genomen en een groot aantal vervolgens verkend op toegevoegde waarde voor onderzoek, hetgeen leidde tot een shortlist van relevante onderwerpen, die voor advisering zijn voorgelegd aan de Programmaraad. Last but not least is de bedrijfsvoering gemoderniseerd: de financiële processen zijn nu bijna geheel gedigitaliseerd, waarbij het nieuwe boekhoudprogramma een welkome ondersteuning biedt.

Al met al was het weer een productief jaar, wat wij ook financieel goed afsluiten. We zullen bijna € 100.000 naar de provincies terugstorten voornamelijk vanwege de ontvangen bijdragen in de frictiekosten, die niet meer nodig zijn.

Ik dank het hele team van de Randstedelijke Rekenkamer voor hun energieke inzet en het werkplezier dat we met elkaar hebben ten dienste van onze provincies.

Ans Hoenderdos
Bestuurder/directeur Randstedelijke Rekenkamer

Inhoudsopgave

I. Jaarverslag.....	4
1. Inleiding	4
1.1 Achtergrond	4
1.2 Indeling van de jaarstukken	4
2. Onderzoeksprogramma	4
2.1 Algemeen	4
2.2 Het onderzoek	6
3. Paragrafen	13
3.1 Weerstandsvermogen.....	13
3.2 Financiering	13
3.3 Bedrijfsvoering	13
3.3.1 Arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim	13
3.3.2 Personeelsbeleid.....	14
3.3.3 Automatisering en Informatisering.....	14
3.3.4 Communicatie	15
3.3.5 Organisatie	15
3.3.6 Interne beheersing	16
3.3.7 Huisvesting en facilitaire dienstverlening.....	16
II. Jaarrekening	17
1. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	17
2. Programmarekening	18
3. Balans	22
III. Overige gegevens.....	26
1. Bestemming van het programmaresultaat.....	26
2. Controleverklaring.....	27

I. Jaarverslag

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

De missie van de Randstedelijke Rekenkamer luidt:

Het verbeteren van het functioneren van het provinciaal bestuur (*van de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland*) en de daarmee verbonden organen en het versterken van de publieke verantwoording.

Om invulling te geven aan de missie verricht de Randstedelijke Rekenkamer onafhankelijk onderzoek op het terrein van doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid. De Rekenkamer rapporteert haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen primair aan de Provinciale Staten. Deze informatie is in beginsel publiek toegankelijk. Daarnaast ziet de Rekenkamer het als haar verantwoordelijkheid om een bijdrage te leveren aan goed openbaar bestuur door kennisuitwisseling en samenwerking binnen de betrokken provincies en eventueel andere publieke organen te bevorderen. Kwaliteit, betrouwbaarheid en onafhankelijkheid ziet de Rekenkamer als belangrijkste kenmerken van haar producten.

Bij de uitvoering van haar werkzaamheden draagt de Rekenkamer zorg voor een effectief en efficiënt beleid met betrekking tot de beheerstaken in het kader van de dagelijkse bedrijfsvoering. De Rekenkamer beoogt een transparante organisatie te zijn die voortdurend in de kwaliteit van haar medewerkers en methoden investeert.

1.2 Indeling van de jaarstukken

De Jaarstukken zijn ingedeeld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en bestaan uit een Jaarverslag en een Jaarrekening. In het Jaarverslag zijn de Programmaverantwoording en de Paragrafen opgenomen. In de Jaarrekening worden de Balans en de Programmarekening gepresenteerd en toegelicht.

2. Onderzoeksprogramma

2.1 Algemeen

Wat was de aanleiding?

In het onderzoeksprogramma van de Randstedelijke Rekenkamer is opgenomen welke onderzoeken in 2017 op het terrein van doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid uitgevoerd zouden worden. Het onderzoeksprogramma maakt onderdeel uit van de begroting 2017.

Voorafgaand aan de vaststelling van het onderzoeksprogramma laat de Rekenkamer zich adviseren door de Programmaraad. Deze bestaat uit leden van PS van de vier provincies. De Programmaraad heeft op 3 november 2016 de Rekenkamer geadviseerd over haar onderzoeksprogramma voor 2017. Op dat moment liepen reeds

twee provincievergelijkende onderzoeken: Natuurcompensatie en Onderhoud wegen en kunstwerken. De onderwerpen Recreatieschap Spaarnwoude en Waddenfonds waren in voorbereiding. De leden van de Programmaraad werd gevraagd de onderzoeksonderwerpen voor de tweede helft 2017 te prioriteren. De Rekenkamer heeft vervolgens besloten de onderwerpen Economic Board Utrecht (EBU) en Restauratie Rijksmonumenten op te pakken. De Programmaraad heeft op 21 september 2017 de Rekenkamer geadviseerd over haar onderzoeksprogramma voor 2018. Eind 2017 is de Rekenkamer naar aanleiding hiervan gestart met een vooronderzoek naar Garanties en leningen. De Rekenkamer heeft besloten een inhaalslag te maken en het actuele onderzoeksprogramma op te nemen in de eerste begrotingswijziging 2018, die op 16 januari 2018 voor een zienswijze naar PS is gestuurd en daarom geen begrotingswijziging voor 2017 meer op te stellen, mede ook vanwege de korte tijd tot aan het opstellen van de Jaarstukken.

Wat hebben we gedaan?

In onderstaande tabel is een chronologisch overzicht opgenomen van de onderzoeken en verkenningen die in 2017 zijn uitgevoerd en/of gepubliceerd.

Onderwerp	Provincie(s)	Datum	Uiting
GEPUBLICEERD IN 2017			
I. Natuurcompensatie	Fle, NH, Utr, ZH + vervolg ZH	3-mei-2017 20-11-2017	4 rapporten 1 rapport
II. Vervolgonderzoek beheer en onderhoud wegen en kunstwerken	Fle, NH, Utr, ZH	6-juni-2017	4 rapporten
III. Spaarnwoude	NH (en gemeenten Amsterdam, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Haarlemmermeer en Velsen)	20-sept-2017	1 rapport
GESTART IN 2017 EN TE PUBLICEREN IN 2018			
IV. Waddenfonds	NH (en Fr en Gr)	23-jan-2018	1 rapport
V. Economic Board Utrecht (EBU)	Utr	2 ^e kwart. 2018	1 rapport
VI. Restauratie Rijksmonumenten	NH, Utr, ZH	2 ^e kwart. 2018	3 rapporten
VII. Garanties en leningen	FL, NH, UT en ZH	3 ^e kwart. 2018	4 rapporten
DOORLOPEND			
VIII Verkenningen	Fle, NH, Utr, ZH	21-sept-2017	Notitie t.b.v. Programmaraad

Wat hebben we hiermee bereikt?

Alle in 2017 gepubliceerde onderzoeken zijn in de desbetreffende provincies behandeld. De onderzoeksresultaten zijn met waardering ontvangen en PS besloten alle aanbevelingen over te nemen.

Wat heeft dit gekost?

De totale lasten voor het voorbereiden en uitvoeren van onderzoek bedroegen circa € 1.358.400 (incl. BTW). De kosten voor het personeel zijn op basis van een urenregistratie aan de in paragraaf 2.2 genoemde onderzoeken

toegerekend. De totale geraamde lasten voor het onderzoek in de begroting bedroegen circa € 1.515.300. De gerealiseerde lasten zijn ca. 10% lager dan de raming. Dit wordt met name veroorzaakt door lagere personeelslasten, minder externe inhuur en lagere kosten voor de huisvesting (zie de toelichting op de lasten bij de programmarekening op pagina 19). Na aftrek van de compensabele BTW bedroeg de netto bijdrage van de provincies aan het onderzoeksprogramma circa € 1.126.300.

2.2 Het onderzoek

In deze paragraaf wordt per onderzoek aangegeven wat de aanleiding was, wat we ervoor hebben gedaan en indien het is afgerond wat ermee is bereikt. Alle kosten van de Rekenkamer worden omgeslagen over de uitgevoerde onderzoeken.

Voor de rapporten zelf verwijzen we naar onze website www.randstedelijke-rekenkamer.nl.

I. Natuurcompensatie (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht, Zuid-Holland)

Wat was de aanleiding?

In het dichtbevolkte Nederland is natuur een schaars goed. Met diverse vormen van natuurbeleid probeert de overheid natuur te ontwikkelen, te beschermen en de kwaliteit ervan te verbeteren. Aantasting van beschermde natuurgebieden door ruimtelijke ingrepen (zoals een verbreding van een weg) is in principe niet toegestaan. Enkel na een zorgvuldige afweging mogen dergelijke ingrepen worden uitgevoerd. Zo kunnen ruimtelijke ontwikkelingen omwille van "dwingende redenen van groot openbaar nut" waarvoor geen alternatieven zijn, worden toegestaan. De negatieve effecten op de natuur dienen daarbij wel zoveel mogelijk beperkt te worden en het natuurgebied dat verdwijnt, moet gecompenseerd worden. Uit verschillende onderzoeken die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd, ontstaat het beeld dat regie op natuurcompensatie ontbreekt. Voor de Rekenkamer was dit aanleiding om na te gaan hoe de vier Randstedelijke provincies hun regierol bij natuurcompensatie invullen.

Wat hebben we gedaan?

Voor het onderzoek hebben we onder andere de provinciale beleidsdocumenten omtrent natuurcompensatie doorgenomen en gesprekken gevoerd met medewerkers van de vier provincies, de Algemene Rekenkamer en de Zuidelijke Rekenkamer, een provinciaal landschap en de Natuur- en Milieufederatie. Het onderzoeksrapport '*Natuurlijk bevoegd*' is begin mei 2017 gepubliceerd. Voor Zuid-Holland hebben we een aanvullend onderzoek uitgevoerd, vanwege een discussie in de vakcommissie over het borgen en controleren van natuurcompensatie. Voor dit vervolg zijn we bij vijf natuurcompensatieprojecten nagegaan wat de kwaliteit van de gemaakte afspraken is. Een ervaren ecologisch bureau is in het veld nagegaan of de natuurcompensatieprojecten conform de gemaakte afspraken zijn uitgevoerd. Dit aanvullende onderzoek in Zuid-Holland is in november 2017 gepubliceerd.

Wat hebben we hiermee bereikt?

Met de onderzoeken naar natuurcompensatie hebben we inzicht geboden in de regierol van de provincie op het gebied van natuurcompensatie. Hiervoor hebben we gekeken naar de kwaliteit van het provinciale compensatiebeleid, naar het bepalen van de compensatieopgave, het registreren van natuurcompensatie, het borgen van de gemaakte afspraken over natuurcompensatie, het monitoren en controleren van de compensatieprojecten en de informatievoorziening van de provincie aan initiatiefnemers. We hebben verschillende aanbevelingen gedaan om de invulling van de provinciale regierol te verbeteren. In de provincies

Flevoland en Utrecht zijn alle aanbevelingen (respectievelijk zes en vijf aanbevelingen) overgenomen. In Noord-Holland is een amendement aangenomen om de tekst van één van de drie aanbevelingen aan te passen. Hierna zijn de drie aanbevelingen overgenomen. In Zuid-Holland was de besluitvorming van PS over de vier aanbevelingen aangehouden. Na het uitvoeren van het vervolgonderzoek hebben PS alle vier de aanbevelingen overgenomen.

Wat heeft het gekost?

De gerealiseerde kosten voor het onderzoek zijn € 182.700 inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW. Na aftrek van de compensabele BTW bedragen de kosten € 151.500.

II. Vervolgonderzoek beheer en onderhoud wegen en kunstwerken (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht, Zuid-Holland)

Wat was de aanleiding?

De Randstedelijke Rekenkamer heeft in 2009 met het onderzoek Onderhoud onderbouwd in kaart gebracht welk beleid de provincies op het gebied van beheer en onderhoud van civiele kunstwerken (bruggen, viaducten, duikers e.d.) hebben ontwikkeld, hoe de provincies dit beleid uitvoeren en in hoeverre de prestaties en doelen zijn behaald. De aanbevelingen om het beheer en onderhoud van kunstwerken planmatig aan te pakken, waren ook te verbreden naar het beheer en onderhoud van wegen. De Rekenkamer streeft ernaar om elk jaar een zogenoemd doorwerkingsonderzoek te doen. Hierbij wordt nagegaan in hoeverre de aanbevelingen uit een eerder onderzoek zijn opgevolgd. Het onderwerp beheer en onderhoud van wegen en kunstwerken leent zich goed voor zo'n doorwerkingsonderzoek, omdat de Rekenkamer de laatste jaren weinig onderzoek heeft gedaan naar onderwerpen binnen het thema mobiliteit. Daarnaast hebben de provincies voldoende tijd gehad om de aanbevelingen uit 2009 op te pakken.

Wat hebben we gedaan?

Voor het onderzoek hebben we de provinciale beleidsdocumenten omtrent het beheer en onderhoud van wegen en kunstwerken doorgenomen en hebben we de stateninformatie van deze collegeperiode geanalyseerd. Ook zijn gesprekken gevoerd met medewerkers van de vier provincies en is meegekeken in de beheersystemen. Het onderzoeksrapport '*Vervolgonderzoek Beheer en onderhoud wegen en kunstwerken*' is begin juni 2017 gepubliceerd.

Wat hebben we hiermee bereikt?

Met dit onderzoek is inzichtelijk gemaakt hoe de provincies het beheer en onderhoud van wegen en civiele kunstwerken hebben vormgegeven en in hoeverre er invulling is gegeven aan de aanbevelingen uit 2009. Het onderzoek is uitgevoerd voor de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. Er zijn o.a. aanbevelingen gedaan op het terrein van financieel inzicht en dekking van de kosten. Ook is een aanbeveling gedaan om onderzoek te doen naar de meerwaarde van aslastmetingen. Alle aanbevelingen zijn in de vier provincies door PS aangenomen.

Wat heeft het gekost?

De gerealiseerde kosten voor het onderzoek zijn € 153.300 inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW. Na aftrek van de compensabele BTW bedragen de kosten € 127.100.

III. Recreatieschap Spaarnwoude (provincie Noord-Holland, gemeenten Amsterdam, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Haarlemmermeer en Velsen)

Wat was de aanleiding?

De lokale rekenkamer(commissie)s van de verschillende participanten van de Gemeenschappelijke Regeling Spaarnwoude hebben het initiatief genomen voor een gezamenlijk onderzoek naar het recreatieschap Spaarnwoude. Een belangrijke aanleiding hiervoor was de zorg over het teruglopen van de financiële reserves. Tevens waren er zorgen bij rekenkamer(commissie)s over de kwaliteit van het onderhoud en de – volgens sommigen – onduidelijke (financiële) relatie tussen het recreatieschap en uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland. Ook bestonden er zorgen over de bestuurlijke slagkracht van het recreatieschap.

Wat hebben we gedaan?

Het onderzoek is uitgevoerd door de Randstedelijke Rekenkamer. Hiervoor zijn documenten bestudeerd, interviews gehouden en een analyse gemaakt van begrotingen en jaarstukken. De gemeentelijke rekenkamer(commissie)s van Amsterdam, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Haarlemmermeer en Velsen participeerden in het onderzoek en zijn periodiek over de voortgang en onderzoeksresultaten geïnformeerd. De conclusies en aanbevelingen zijn met deze rekenkamer(commissie)s in gezamenlijkheid vastgesteld. De resultaten van het onderzoek zijn op 20 september gepubliceerd, mede ten behoeve van een seminar op die dag over de toekomst van de Noord-Hollandse recreatieschappen.

Wat hebben we hiermee bereikt?

Het doel van dit onderzoek was om het functioneren van het recreatieschap Spaarnwoude in beeld te brengen en om uiteindelijk te komen tot bruikbare aanbevelingen voor zowel het recreatieschap als PS en de betreffende gemeenteraden. Het onderzoek gaat in op de financiële situatie, maar ook op de context waarbinnen het recreatieschap opereert en de wijze waarop de besluitvorming plaatsvindt. Op deze manier is nagegaan met welke problemen het recreatieschap kampt en in hoeverre daarop passende maatregelen zijn genomen.

Met dit onderzoek is inzicht geboden in het functioneren van het recreatieschap Spaarnwoude. Er is hierbij gekeken naar de ingezette maatregelen om de belangrijkste (financiële) problemen op te lossen. Daarnaast is met dit onderzoek in beeld gebracht of de risico's voldoende worden beheerst. Het onderzoek is uitgevoerd voor de provincie Noord-Holland en de gemeenten Amsterdam, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Haarlemmermeer en Velsen. Er zijn o.a. aanbevelingen gedaan op het terrein van de benodigde gezamenlijke visie en strategie en een daarop gebaseerd meerjarig onderhouds- en investeringsplan voor het gebied en hierbij PS en de gemeenteraden te betrekken. Ook is een aanbeveling gedaan om de rol van het Dagelijks Bestuur van het recreatieschap te versterken en de Gemeenschappelijke Regeling te actualiseren. Alle aanbevelingen zijn in Noord-Holland en de betreffende gemeenten aangenomen.

Wat heeft het gekost?

De gerealiseerde kosten voor het onderzoek zijn € 243.000 inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW. Na aftrek van de compensabele BTW bedragen de kosten € 201.500.

IV. Waddenfonds (Friesland, Groningen, Noord-Holland)

Wat was de aanleiding?

De Noordelijke Rekenkamer heeft het initiatief genomen om eind 2016 een vervolgonderzoek te starten naar het Waddenfonds. In 2012 hebben de Noordelijke Rekenkamer en de Randstedelijke Rekenkamer de Beleidsbrief Decentralisatie uitgebracht, waarin aanbevelingen zijn gedaan aan de drie waddenprovincies (Friesland, Groningen en Noord-Holland) met betrekking tot mogelijke verbeteringen van de (uitvoering) van het Waddenfonds. In dit vervolgonderzoek werkten we weer samen met de Noordelijke Rekenkamer.

Wat hebben we gedaan?

Zowel de opzet als de werking van de uitvoeringsorganisatie en het subsidieproces zijn onderzocht. Hiervoor zijn een documentstudie gedaan, interviews gehouden en praktijkcases onder de loep genomen. Daarnaast is onderzocht hoe de monitoring van effecten is geregeld en welke voortgangs- en verantwoordingsinformatie PS van de Waddenprovincies hebben ontvangen.

Wat hebben we hiermee bereikt?

Het eerste doel van het vervolgonderzoek was om na te gaan in welke mate de aanbevelingen van de beleidsbrief van de Rekenkamers zijn uitgevoerd. Het tweede doel was te onderzoeken hoe de uitvoering na de decentralisatie is verlopen om in beeld te krijgen of andere tussentijdse verbetervoorstellen hebben geleid tot een meer doelmatige en doeltreffende uitvoering van het Waddenfonds.

Met dit onderzoek is inzicht geboden in de uitvoering van het Waddenfonds en de monitoring van de projecten. Er is hierbij gekeken naar hoe het bestuur en de uitvoeringsorganisatie zijn georganiseerd. Daarnaast is met dit onderzoek de voortgang van de projecten in beeld gebracht. Het onderzoek is uitgevoerd voor de provincies Noord-Holland, Friesland en Groningen. Er zijn o.a. aanbevelingen gedaan op het terrein van de onafhankelijke besluitvorming over en toets op de additionaliteit van de Waddenfondsmiddelen. Ook is een aanbeveling gedaan om de voortgangsbewaking van de projecten en monitoring van de waddenfondsdelen te verbeteren. Het onderzoek is op 23 januari 2018 gepubliceerd. Behandeling is voorzien in het voorjaar van 2018.

Wat heeft het gekost?

De gerealiseerde kosten voor het onderzoek zijn € 115.600 inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW. Na aftrek van de compensabele BTW bedragen de kosten € 95.900.

V. Economic Board Utrecht (Utrecht)

Wat was de aanleiding?

De Economic Board Utrecht (EBU) is eind 2012, mede op initiatief van de provincie, opgericht met de gedachte om de samenwerking in de regio tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid te versterken. De manier van werken van de provincie met de EBU is een uitdagende ontwikkeling en voor de Rekenkamer een aanleiding hier onderzoek naar te doen. De EBU bestaat nu enkele jaren, waardoor het mogelijk is om te onderzoeken wat er bereikt is met de verleende subsidies. De totstandkoming en de verdere ontwikkeling van de EBU wordt door de provincie gezien als een voorbeeld van een andere manier van werken van de provincie. De snel veranderende maatschappelijke omgeving ontwikkelt zich volgens de provincie naar een netwerksamenleving en dat vraagt om een overheid die mee verandert.

Wat hebben we gedaan?

Voor de onderzoeksopzet hebben we onder andere gesprekken gevoerd met medewerkers van de provincie Utrecht en de Stichting EBU. Ook hebben we tijdens het zomerreces een uitvraag bij PS gedaan om de richting van het onderzoek te bepalen. Op 23 augustus 2017 is de onderzoeksopzet gepubliceerd. Voor het opstellen van de Nota van bevindingen hebben we voornamelijk contact met medewerkers van de provincie Utrecht en de Stichting EBU. Casestudies vormen onderdeel van het onderzoek, hiervoor is contact gezocht met subsidieaanvragers.

Wat willen we hiermee bereiken?

Met dit onderzoek willen we inzichtelijk maken in welke context de EBU opereert, waarbij de aandacht specifiek uitgaat naar de relatie tussen de provincie en de EBU. Het tweede doel is inzichtelijk maken op welke wijze PS hun kaderstellende en controlerende rol hebben ingevuld. Daarnaast geven we aan welk inzicht er is in de resultaten die zijn bereikt met de door de provincie verstrekte subsidies.

Wat heeft het gekost?

De gerealiseerde kosten voor het onderzoek zijn € 203.900 inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW. Na aftrek van de compensabele BTW bedragen de kosten € 169.100.

VI. Restauratie van rijksmonumenten (Noord-Holland, Utrecht, Zuid-Holland)

Wat was de aanleiding?

Vanaf 2012 zijn de provincies verantwoordelijk geworden voor de verdeling van de middelen voor het restaureren van rijksmonumenten die geen woonhuizen zijn. De provincies Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland hebben hiervoor een subsidieregeling opgesteld. Vijf jaar na dato acht de Rekenkamer het een goed moment om na te gaan hoe de provincies de middelen voor het restaureren van rijksmonumenten hebben ingezet. Bovendien speelt er een aantal interessante ontwikkelingen. Ten eerste zijn sinds het overgaan van de rijksmiddelen naar de provincies verschillen ontstaan in het beleid voor het restaureren van rijksmonumenten. Ten tweede lijken de restauratieachterstanden de afgelopen jaren toe te nemen. Tot slot berichtten landelijke media in juni 2016 dat de provincies veel meer geld nodig hebben voor de restauraties van rijksmonumenten. De € 20 mln. die de provincies jaarlijks van het Rijk ontvangen, zou onvoldoende zijn om de omvangrijke restauraties van de zogeheten kanjermonumenten uit te voeren.

Wat hebben we gedaan?

In de opzet zijn zes onderzoeksvragen opgenomen, die we beantwoorden aan de hand van gesprekken met de ambtelijke organisatie, met verschillende experts op het gebied van restauratie van rijksmonumenten en met andere betrokken organisaties. Daarnaast analyseren we de erfgoedmonitor en de subsidiedossiers van de provincies. Ten slotte spreken we ook eigenaren van rijksmonumenten die in een slechte staat verkeren, maar waaraan geen subsidie is verstrekt. Het onderzoek wordt uitgevoerd voor de provincies Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland.

Wat willen we hiermee bereiken?

Met dit onderzoek willen we inzichtelijk maken of de provincies er na de decentralisatie in 2012 in slagen om de rijksmonumenten te behouden via de subsidieregeling voor het restaureren van rijksmonumenten en welke verbeteringen daarbij mogelijk zijn (doeltreffendheid van beleid). Verder willen we de verschillen in opzet en uitvoering van de provinciale subsidieregelingen inzichtelijk maken en willen we nagaan wat de provincies van

elkaar kunnen leren. De onderzoeksopzet is eind augustus 2017 naar PS verstuurd. Het onderzoek wordt naar verwachting in het tweede kwartaal van 2018 gepubliceerd.

Wat heeft het gekost?

De gerealiseerde kosten voor het onderzoek zijn € 252.100 inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW. Na aftrek van de compensabele BTW bedragen de kosten € 209.000.

VII. Garanties en leningen

Wat was de aanleiding?

De Rekenkamer is in het vierde kwartaal van 2017 gestart met een vooronderzoek naar garanties en leningen in de Randstadprovincie, nadat op 21 september 2017 de Programmaraad positief had geadviseerd.

Garanties en leningen zijn een risicofactor voor de provincie. Het is van belang dat de provincie bij de inzet van garanties en leningen een goede afweging maakt tussen het ondersteunen van maatschappelijke belangen en de financiële risico's die de provincie loopt. Daarnaast moeten provincies inzicht hebben in welke garanties en leningen zij hebben uitstaan en deze goed beheren. Goed beheer stelt de provincie in staat problemen tijdig aan te zien komen en maatregelen te treffen om schade te voorkomen of zo veel mogelijk te beperken. Tijdens de programmaraad is gevraagd of wij ook de (revolverende) fondsen bij het onderzoek willen betrekken. Een revolverend fonds is een fonds waaruit kapitaal wordt verstrekt dat in principe weer terug komt in het fonds door middel van bijvoorbeeld terugbetalingen of verkoop van participaties. Dit kapitaal wordt dan opnieuw ingezet voor financiering van andere initiatieven. De meeste gebruikte constructies voor revolverende fondsen zijn leningen, garanties en participaties. De provincies leveren kapitaal voor revolverende fondsen en/of zijn aandeelhouder van de organisatie die het fonds beheert.

Wat hebben we gedaan?

Om de focus van het onderzoek te bepalen zijn gesprekken gevoerd met medewerkers van de vier provincies en met medewerkers van andere rekenkamers. Na het vooronderzoek zal de onderzoeksopzet begin 2018 naar PS worden verstuurd.

Wat willen we hiermee bereiken?

Een rekenkameronderzoek naar garanties en leningen kan inzicht verschaffen in het beheer en de informatievoorziening ten aanzien van de inzet van leningen en garantstellingen.

Wat heeft het gekost?

De gerealiseerde kosten voor het onderzoek zijn € 64.200 inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW. Na aftrek van de compensabele BTW bedragen de kosten € 53.200.

VIII. Verkenningen

Wat was de aanleiding?

De medewerkers van de Rekenkamer besteden een beperkt deel van hun tijd aan het volgen van beleidsontwikkelingen en oriëntatie op nieuwe onderzoeksonderwerpen. Hiervoor houden zij bijvoorbeeld actuele

berichten bij uit de provincies en volgen zij vergaderingen van PS en vakcommissies. Daarnaast kan een verzoek van de afzonderlijke provincies of derden ertoe leiden dat wij ons nader in een onderwerp verdiepen.

Wat hebben we gedaan?

De medewerkers van de Rekenkamer zijn toebedeeld aan provincie- en themateams. Het uitvoeren van verkenningen is een continue activiteit van deze teams. Voor de verkenning van onderzoeksonderwerpen monitoren en bestuderen zij documenten, waaronder persberichten, nieuwsbrieven, rapporten, begrotingen en jaarstukken. Dit kunnen documenten zijn van de provincies, maar ook van andere overheden of aan de provincies gerelateerde instellingen. Ook spreken zij zo nodig betrokken ambtenaren, maar ze voeren vooral ook informerende gesprekken met Statenleden en ze volgen vergaderingen van Statencommissies en PS als een relevant onderwerp op de agenda staat.

De Rekenkamer verzamelt relevante onderwerpen en beoordeelt deze onderwerpen op financieel belang, maatschappelijk belang, rol van de provincie en geschiktheid voor een rekenkameronderzoek. De Programmaraad adviseert de Rekenkamer ten aanzien van de te onderzoeken onderwerpen.

Wat hebben we hiermee bereikt?

Door structureel aandacht te besteden aan de verschillende beleidsvelden en oriëntatie op nieuwe onderzoeks-onderwerpen wil de Rekenkamer zorg dragen voor een goede aansluiting op de behoeften van de provincies en de actualiteit. Op basis van de verkenningen en het actualiseren van de bestaande groslijst van onderzoeks-thema's legt de Rekenkamer een zogenoemde shortlist met mogelijke onderzoeksonderwerpen voor aan de Programmaraad ter prioritering.

De Rekenkamer heeft op 21 september 2017 een notitie met relevante onderzoeksonderwerpen met de Programmaraad besproken. Er waren kleine verschillen in de prioritering van de onderwerpen door de verschillende provincies, maar de top vier was gelijk. Hierna is het onderzoeksprogramma voor de rest van 2017 en bijna geheel 2018 door de Rekenkamer vastgesteld, waarin de vier door de Programmaraad geprioriteerde onderwerpen zijn overgenomen.

Wat heeft dit gekost?

De gerealiseerde kosten voor de Verkenningen zijn € 143.600 inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW. Na aftrek van de compensabele BTW bedragen de kosten € 119.000.

3. Paragrafen

Het jaarverslag dient volgens het BBV te bestaan uit een aantal paragrafen waarin de verantwoording is vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten. Voor de Randstedelijke Rekenkamer zijn alleen de paragrafen Weerstandsvermogen (zie 3.1), Financiering (zie 3.2) en Bedrijfsvoering (zie 3.3) van toepassing.

3.1 Weerstandsvermogen

De directe risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie van de Rekenkamer, zijn minimaal van omvang. De Rekenkamer heeft vooral te maken met reguliere kosten die vooraf goed te ramen zijn, zoals personeelskosten, huisvesting, ICT en kantoorartikelen. Onverwachte kosten van substantiële omvang waarvoor geen dekking is, hebben zich niet voorgedaan.

De weerstandscapaciteit van de Rekenkamer bestaat uit het resterende deel van de begroting inclusief de bestemmingsreserve onderzoek van € 215.000 en de bestemmingsreserve spaarverlof van € 32.000 waarvoor nog geen verplichtingen zijn aangegaan. Deze capaciteit is voldoende groot om de risico's van materiële betekenis af te dekken.

In totaal hebben wij zeven risico's geïdentificeerd waarvoor beheersmaatregelen zijn getroffen. De risico's van de frictiekosten ten gevolge van de reorganisatie, het eigen risicodragerschap, het persoonlijk ontwikkelbudget (POB) en de evaluatie van de Rekenkamer zijn afgedekt door middel van een voorziening. De risico's van extra onderzoek, de extra kosten van de plaatsvervangend bestuurder en van het sparen van vakantiedagen, zijn afgedekt door middel van een reserve. Zie voor een nadere toelichting de toelichting op de reserves en voorzieningen bij de balans.

3.2 Financiering

De Randstedelijke Rekenkamer wordt gefinancierd door de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. Het programmaresultaat is te gebruiken om de reserve aan te vullen tot een maximum van de totale bijdrage van de vier deelnemende provincies. Het resterende deel wordt naar rato van de bijdragen teruggestort naar de vier provincies. De maximale omvang van de reserves is aangepast in de Financiële beleids- en beheersverordening. Deze is in verband met de noodzakelijke financiële beheersmaatregelen verhoogd van maximaal 20% naar maximaal 25% van de totale bijdrage van de deelnemende provincies. Eind 2017 is namelijk een nieuwe bestemmingsreserve ingesteld voor spaarverlof, dat voortvloeit uit de nieuwe CAO.

De Rekenkamer heeft een rekening-courant bij de Bank Nederlands Gemeenten (BNG). Conform het Treasurystatuut kunnen tijdelijke overschotten aan liquide middelen op een Bedrijfsbonusrekening bij de Rabobank worden geplaatst. In maart 2017 is besloten om in 2017 geen middelen uit te zetten. Op basis van de toen geldende rentetarieven kon een rentevoordeel van meer dan € 4.000 niet behaald worden, wat een voorwaarde is vanuit het Treasurystatuut van de Randstedelijke Rekenkamer.

3.3 Bedrijfsvoering

3.3.1 Arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim

Het ziekteverzuim heeft de aandacht; waar nodig wordt verzuim besproken met de betrokkene. Het totale ziekteverzuimpercentage in 2017 bedroeg 1,44%. Dit is ruimschoots in lijn met het streven om het ziekteverzuim onder de 5% te houden.

De Randstedelijke Rekenkamer beschikt over twee gediplomeerde Bedrijfshulpverleners, die in geval van ongevallen of calamiteiten in staat zijn eerste hulp te verlenen. De Bedrijfshulpverleners hebben beide in 2017 een herhalingsopleiding gevolgd.

3.3.2 Personeelsbeleid

Alle medewerkers van de Randstedelijke Rekenkamer zijn in dienst van de provincie Flevoland. Alhoewel de bestuurder/directeur bevoegd is tot het voeren van een eigen personeelsbeleid, is het voornemen om, waar goed toepasbaar, aan te sluiten bij het personeelsbeleid van deze provincie. Met regelmaat worden P&O-aangelegenheden met de afdeling Managementondersteuning van Flevoland afgestemd.

Vanaf 1 maart 2015 werkt de Rekenkamer in de nieuwe organisatie (zie.3.3.5). De twee boventalligen waren vanaf die tijd gedetacheerd in een passende functie. Per 1 maart 2017 hebben beide boventalligen een vaste aanstelling gekregen. Door personeelsverloop gedurende 2017 zijn na een externe werving vanaf oktober 2017 twee nieuwe onderzoekers tijdelijk in dienst gekomen. Ook is begin 2017 een nieuwe managementassistente aangenomen.

Een deel van de medewerkers heeft deelgenomen aan het congres van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK). Ook zijn enkele congressen/seminars bezocht gerelateerd aan lopende onderzoeksprojecten en hebben verschillende medewerkers cursussen en trainingen gevolgd, zowel in het kader van bijscholing als in het kader van persoonlijke effectiviteit. Daarnaast hebben de drie projectleiders deelgenomen aan intervisiebijeenkomsten met projectleiders van andere rekenkamers. Ten slotte hebben er twee incompany cursussen plaatsgevonden (over de invoering van de Omgevingswet en over visueel communiceren).

In 2017 is tweemaal een personeelsvergadering georganiseerd.

Ingevolge artikel 8 van de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer heeft de plaatsvervangend bestuurder een gesprek gehad met de bestuurder/directeur over diens functioneren als directeur.

3.3.3 Automatisering en Informatisering

De Randstedelijke Rekenkamer beschikte over een computerserver uit 2012. Om de server en bijbehorende programma's up tot date te houden is deze server in 2017 vervangen. De desktopcomputers en monitors zijn vrijwel allemaal in 2014 aangeschaft en voldoen nog steeds. Het systeem biedt de mogelijkheid om locatie ongebonden te kunnen werken. In dit verband beschikt de Rekenkamer ook over een aantal laptops, zodat de medewerkers van de Rekenkamer meer op de provinciehuizen kunnen werken. Daarnaast hebben medewerkers vanaf april 2015 tablets in bruikleen en is de website in datzelfde jaar vernieuwd. In 2016 is de beamer vervangen door een smartboard, dat meer mogelijkheden biedt voor het (interactief) presenteren en bespreken van onderzoeksresultaten.

3.3.4 Communicatie

Net als in andere jaren zijn vertegenwoordigers van de Rekenkamer regelmatig aanwezig geweest bij PS- en commissievergaderingen, zowel aan het begin van een onderzoek om met de Statenleden van gedachten te wisselen over de onderzoeksopzet als bij de behandeling van het eindrapport om een toelichting te geven op de conclusies en aanbevelingen en technische vragen te beantwoorden. Meer dan voorheen is de Rekenkamer in de provincies te vinden. De medewerkers zijn toebedeeld aan provincieteams, die actief de ontwikkelingen in hun provincie volgen en contact onderhouden met Statenleden. De bestuurder/directeur is samen met deze teams in 2015 ook gestart met een rondje langs alle fracties in de provincies voor input van onderzoeksuggesties en reflectie op ons werk. In het eerste kwartaal van 2018 wordt dit herhaald.

Al in een vroege fase van ieder onderzoek wordt gesproken met ambtenaren en Statenleden, zodat het onderzoek zoveel mogelijk kan aansluiten bij de behoefte van PS. Ook besteedt de Rekenkamer veel aandacht aan de wijze van het aanbieden van haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen. De Rekenkamer publiceert haar rapporten op de website www.randstedelijke-rekenkamer.nl, waarop niet alleen de publicaties maar ook de agenda's en verslagen van de behandeling eenvoudig zijn te vinden.

De Rekenkamer heeft regelmatig overleg gevoerd met andere rekenkamers. In het kader van de Kring van Provinciale Rekenkamers wordt tijdens bijeenkomsten onder meer gesproken over bedrijfsvoering, beleid, onderzoeksprogrammering en concrete onderzoeken. Daar waar relevant wisselen de rekenkamers informatie uit over de oriëntatie op een onderzoeksonderwerp, het opzetten van een beoordelingskader, de onderzoeksopzet en de bevindingen. De Randstedelijke Rekenkamer heeft in 2017 een gezamenlijk onderzoek uitgevoerd met de lokale Rekenkamer(commissie)s in het werkingsgebied van het Recreatieschap Spaarnwoude (zie III Recreatieschap Spaarnwoude) en met de Noordelijke Rekenkamer naar het Waddenfonds (zie IV Waddenfonds). Tevens heeft de bestuurder/directeur regelmatig overleg met de directeurs van de Rekenkamers van Amsterdam en Rotterdam. Daarnaast participeerde de Randstedelijke Rekenkamer in een overleg van de lokale rekenkamers in de regio Kennemerland en in de provincie Flevoland om kennis en ervaring te delen.

3.3.5 Organisatie

De organisatie van de Rekenkamer bestaat na de reorganisatie van maart 2015, waarbij de managementlaag van directieleden is vervallen en de flexibiliteit in het onderzoek is verhoogd door een extra projectleider, uit een totale formatie van één bestuurder/directeur, één plaatsvervangend bestuurder (0,1 fte), één adjunct-directeur/senior projectleider, twee projectleiders, zes onderzoekers, een deeltijd office-manager en een deeltijd managementassistente. Daarnaast heeft de Rekenkamer ruimte voor maximaal 2 stageplaatsen. De formatie en bezetting ultimo 2017 zijn als volgt:

Formatie na reorganisatie	Fte	Bezetting ultimo 2017	Fte
Bestuurder/directeur	1,1	Bestuurder/directeur	1,2
Ondersteuning	1,2	Ondersteuning	1,3
Projectleider	3,0	Projectleider	3,0
Onderzoeker	6,0	Onderzoeker	6,6
Totaal	11,3	Totaal	12,1

Na een extern onderzoek heeft in de vier provincies besluitvorming plaatsgevonden over het bestuursmodel van de Rekenkamer. PS van de vier provincies hebben besloten het huidige bestuurders-directeursmodel te handhaven. En tevens is bepaald dat er z.s.m. een nieuwe plaatsvervangend bestuurder wordt aangesteld en tegelijkertijd de situatie met de huidige plaatsvervangend bestuurder wordt beëindigd. Bovendien is besloten om

de nieuwe plaatsvervangend bestuurder niet voor 0,1 fte (waarin is voorzien in de formatie bij de reorganisatie), maar voor 0,2 fte aan te stellen. De werving vond plaats in 2017. Ten slotte is ook afgesproken dat de Rekenkamer en in het bijzonder het bestuursmodel in 2019 wordt geëvalueerd.

3.3.6 Interne beheersing

De financiële administratie wordt bijgehouden door het secretariaat van de Randstedelijke Rekenkamer. Conform de Financiële beleids- en beheersverordening en de Controleverordening heeft de Randstedelijke Rekenkamer een Intern Controleplan, dat is getoetst door de voorgaande accountant. Met behulp van checklisten is eind augustus 2017 voor de eerste acht maanden van 2017 en in februari 2018 voor de laatste vier maanden van 2017 de betrouwbaarheid van de financiële informatieverzorging en de naleving van relevante wet- en regelgeving getoetst. Via kwartaalrapportages houdt de bestuurder/directeur van de Rekenkamer zicht op de uitputting van de begroting, de voortgang van de onderzoeken en de omvang van de liquide middelen. Tijdelijke overtollige middelen kunnen conform de Financiële beleids- en beheersverordening en het Treasurystatuut op een spaarrekening worden gezet indien de verwachte meeropbrengst hoger is dan het in het statuut opgenomen drempelbedrag. Zoals gemeld in paragraaf 3.2 Financiering was de verwachting in maart 2017 dat het drempelbedrag van € 4.000 in 2017 waarschijnlijk niet behaald zou kunnen worden, en is daarom besloten geen middelen uit te zetten en geen gebruik meer te maken van de spaarrekening.

3.3.7 Huisvesting en facilitaire dienstverlening

Voor het uitvoeren van het onderzoeksprogramma bezoeken de medewerkers frequent de provincies. De Randstedelijke Rekenkamer is daarom gevestigd nabij station Sloterdijk in Amsterdam. Vanuit dit kantoorpand is er via het openbaar vervoer een goede aansluiting met de vier provinciehuizen in Den Haag, Haarlem, Lelystad en Utrecht. De kantoorruimte is gehuurd en maakt onderdeel uit van een bedrijfsverzamelgebouw. De facilitaire dienstverlening zoals bewaking, schoonmaak en receptie, maakt onderdeel uit van het huurcontract. In 2014 is voor de huidige locatie een nieuw huurcontract afgesloten, dat heeft geleid tot een substantiële besparing op de jaarlijkse huisvestingskosten. In 2016 en 2017 heeft een herinrichting van het kantoor plaatsgevonden om te komen tot een moderne werkomgeving met goed ingerichte werkplekken voor de medewerkers. Zo zijn de bureaustoelen en de vloerbedekking vervangen. Daarnaast zijn de mogelijkheden voor een actieve werkhouding vergroot, door de aanschaf van een deskbike, een ballo en twee zit-sta bureaus. Het grootste gedeelte van de herinrichting is uitgevoerd in 2016, in de eerste helft van 2017 is het project afgerond.

II. Jaarrekening

1. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Materiële vaste activa: De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de aanschafwaarde of vervaardigingswaarde en verminderd met de afschrijvingen bepaald op basis van de geschatte economische levensduur. De afschrijvingen bedroegen in 2016 een vast percentage van de aanschafwaarde en er werd geen rekening gehouden met afschrijving naar tijdsgelang gedurende het jaar. Met ingang van 2017 wordt naar tijdsgelang afgeschreven op investeringen in het boekjaar. Kantoorinrichting, kantoormeubilair, kantoorapparatuur en de telefooninstallatie worden afgeschreven in 5 jaar. Automatiseringsapparatuur, waaronder PC's en servers, wordt afgeschreven in 3 jaar. De afschrijvingstermijn voor softwarelicenties komt overeen met de looptijd van de licentie, gerekend in jaren. De afschrijvingen zijn verantwoord onder de lasten inzake huisvesting en informatievoorziening.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar: De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde zo nodig onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid.

Overlopende activa en netto vlottende schulden: Alle overige posten in de balans worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen: Het eigen vermogen bestaat uit de bestemmingsreserve. Dotaties aan de bestemmingsreserve vinden plaats conform de Financiële beleids- en beheersverordening art. 7.

Resultaatbepaling: Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten (bijdragen van de provincies en rentebaten) en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderinggrondslagen. Resultaten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen, die op het moment dat de jaarrekening werd samengesteld voorzienbaar waren, zijn ten laste van het resultaat gebracht.

2. Programmarekening

	Rekening 2017	Begroting 2017 oorspronkelijk	Rekening 2016
Baten			
Bijdragen provincies	1.509.200	1.515.300	1.484.800
Rentebaten	-	-	362
Incidentele bijdragen (frictiekosten)	-	86.000	190.000
Onttrekking aan de voorziening frictiekosten	-	-	65.105
Som der baten	1.509.200	1.601.300	1.740.267
Lasten			
Personeel	1.128.058	1.245.300	1.072.054
Project inhuur	15.673	67.500	121.086
Inhuur diensten van derden	58.901	32.500	25.211
Huisvesting en servicekosten	112.937	130.000	121.279
Informatievoorziening	42.847	40.000	29.405
Bijdrage provincies aan frictiekosten	-	64.000	72.758
Toevoeging voorziening frictiekosten	-	22.000	
Toevoeging voorziening POB	25.000		
Toevoeging voorziening Evaluatie	50.000		
Toevoeging voorziening eigen risicodragerschap	49.457		
Som der lasten	1.482.873	1.601.300	1.441.793
Resultaat voor bestemming	26.327	-	298.474
Toevoeging aan de bestemmingsreserve plv bestuurder	-	-	80.000
Onttrekkingen uit de bestemmingsreserve plv bestuurder	5.673	-	-
Toevoeging aan de bestemmingsreserves spaarverlof	-/- 32.000		
Resultaat na bestemming (verrekend met de provincies)	-	-	218.474

Toelichting op de baten

De structurele bijdragen van de provincies zijn in verband met het uitkomen van MEV cijfers na het vaststellen van de begroting iets neerwaarts bijgesteld. De bijgestelde bijdragen zijn gebaseerd op de meerjarenbegroting die medio 2013 is opgesteld ten behoeve van de reorganisatie van de Randstedelijke Rekenkamer en waarmee de PS-en van de vier provincies hebben ingestemd. Hierop wordt jaarlijks prijsindexering toegepast, waarbij gebruik gemaakt wordt van de indexeringen in de Macro Economische Verkenningen van het CPB. Bij de begroting zijn de bijdragen nog berekend op basis van de indexcijfers uit het Centraal Economisch Plan van het CPB die dateren van maart 2016, omdat de cijfers van de Macro Economische Verkenningen nog niet beschikbaar waren. Zie onderstaande tabel met de gewijzigde bijdragen ten opzichte van de begroting. Voor 2017 bedraagt de indexering voor de Salarissen en sociale lasten 1,9% en de indexering voor Overige overheadkosten 0,6%. De structurele begroting neemt hierdoor met 1,6% toe in plaats van de oorspronkelijke begrote 2,0%. Daarnaast zijn de bijdragen voor de frictiekosten in zijn geheel komen te vervallen. Bij de jaarrekening 2016 is de voorziening frictiekosten naar beneden bijgesteld tot € 100.000. De waarde van de voorziening is voldoende voor de geraamde resterende frictiekosten.

Aansluiting tussen begrote bijdragen en gerealiseerde bijdragen provincies 2017

Provincie	Bijdragen provincies conform begroting	Bijstelling indexatie 2017 (-0,4%)	Realisatie bijdragen provincies
Flevoland	271.693	-1.094	270.599
Noord-Holland	408.969	-1.647	407.322
Utrecht	367.497	-1.479	366.018
Zuid-Holland	467.141	-1.880	465.261
Totaal	1.515.300	-6.100	1.509.200

Specificatie aan provincies terug te betalen bijdragen over 2017

Provincie	Terug te betalen incidentele bijdragen frictiekosten	Bijstelling indexatie 2017 (-0,4%)	Totaal terug te betalen bijdragen 2017 aan provincies
Flevoland	-14.711	-1.094	-15.805
Noord-Holland	-23.763	-1.647	-25.410
Utrecht	-18.105	-1.479	-19.584
Zuid-Holland	-29.421	-1.880	-31.301
Totaal	-86.000	-6.100	-92.100

De teveel betaalde bijdragen worden door de Rekenkamer teruggestort naar de provincies.

Rentebaten

In maart 2017 is besloten geen middelen uit te zetten, omdat het vereiste drempelbedrag van € 4.000 aan rente waarschijnlijk niet behaald kon worden.

Toelichting op de lasten

Het programmaresultaat voor bestemming voor alleen het onderzoek, dus zonder de frictiekosten en alle kosten en baten in verband met de voorzieningen, is ca. € 150.000. De raming van de lasten voor alleen het onderzoek was bij de begroting € 1.515.300. De gerealiseerde totale lasten voor alleen het onderzoek bedroegen circa € 1.358.400 (incl. BTW). De gerealiseerde lasten zijn ca. 10% lager dan de raming. Dit wordt met name veroorzaakt door lagere personeelslasten, minder externe inhuur en lagere kosten voor de huisvesting.

Personeel

De gerealiseerde lasten zijn bijna 10% lager dan geraamd in de begroting. Deze daling is het tijdelijke effect van twee medewerkers die uit dienst zijn getreden en twee nieuwe medewerkers die pas later in het jaar in dienst zijn getreden. De personele lasten vallen ruim € 117.000 lager uit.

Openbaarmaking inkomens topfunctionarissen: eind 2015 heeft de Rekenkamer een brief ontvangen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties dat wij geen gegevens meer hoeven te verstrekken in het kader van de Wet normering topinkomens. Wij vallen niet onder deze wet, omdat wij geen eigen rechtspersoonlijkheid hebben.

Project inhuur

Het bedrag voor project inhuur is aanzienlijk lager dan voorgaande jaren. Enerzijds omdat daadwerkelijk minder is ingehuurd en anderzijds omdat de inhuur voor onderzoek Spaarnwoude gesaldeerd is met de bijdrage vanuit de gemeentelijke rekenkamers.

Inhuur diensten van derden

De kosten voor de inhuur van diensten van derden is hoger dan voorgaande jaren. Dit komt voornamelijk door een aantal eenmalige kosten. De grootste vaste kostenposten zijn de accountantskosten en de kosten voor de dienstverlening van Flevoland. De grootste eenmalige kostenposten betreffen de werving van de plaatsvervangend bestuurder, ondersteuning voor een strategiedag en P&O-ondersteuning voor de actualisering van de kerncompetenties.

Huisvesting en servicekosten

De kosten voor de huisvesting en de servicekosten zijn lager dan geraamd. Dit komt doordat bij het opstellen van de begroting in april 2016 nog werd voorzien dat de herinrichting van het kantoor voor het grootste deel in 2017 zou plaatsvinden, maar de grootste uitgaven zijn al in 2016 gedaan.

Informatievoorziening

De gerealiseerde lasten vallen iets hoger uit dan geraamd bij de begroting. De aanschaf van een nieuwe server was bij het opstellen van de begroting niet voorzien.

Toevoeging aan de voorziening POB

In het kader van de nieuwe CAO hebben alle medewerkers per 1 januari 2018 de beschikking over een Persoonlijk Ontwikkelbudget (POB) van € 5.000 voor een periode van vijf jaar. Dit bedrag mag ineens, maar ook verspreid over vijf jaar worden uitgeput. Voor de Rekenkamer kan dit oplopen tot maximaal € 65.000. In 2017 is € 25.000 gestort in de voorziening en in de jaren 2018-2022 zal jaarlijks een bedrag van € 8.000 worden gestort. Dit bedrag wordt de komende vijf jaar gecompenseerd in de personele middelen, post opleiding. De werkelijke uitgaven ter zake POB zullen gedurende de periode 2018-2022 ten laste van de voorziening worden verantwoord. Een eventueel resterend saldo zal in 2022 ten gunste van het resultaat vrijvallen.

Toevoeging aan de voorziening Evaluatie

De Gemeenschappelijke Regeling bepaalt dat de Rekenkamer eens per zes jaar wordt geëvalueerd. De laatste evaluatie is in 2013 uitgevoerd, zodat de eerstvolgende evaluatie in 2019 zou moeten plaatsvinden. PS van de vier deelnemers hebben tevens besloten dat in 2019 een evaluatie van het bestuursmodel wordt gedaan. Echter, in 2019 vinden de provinciale verkiezingen plaats. Het verdient daarom aanbeveling om de evaluatie daaraan voorafgaand (tweede helft 2018) uit te voeren, zodat de zittende Statenleden en colleges van GS naar hun oordeel over de Rekenkamer gevraagd kunnen worden. De evaluatie is in 2013 overigens door de deelnemers bekostigd. Indien dat bij de nieuwe evaluatie weer het geval zal zijn, valt het bedrag vrij bij het programmaresultaat. In 2013 bedroegen de kosten ca. € 50.000.

Toevoeging aan de voorziening eigen risicodragerschap

De Randstedelijke Rekenkamer is eigen risicodragers, waardoor mogelijke uitkeringslasten bij vertrek van personeel ten laste van de Rekenkamer worden gebracht. Omdat de Rekenkamer voor tijdelijk personeel een payroll-aanstelling als beheersmaatregel ongewenst vindt en omdat dat ook een relatief dure constructie is, is voor het eigen risicodragerschap een voorziening gevormd. In 2017 is € 49.457 in de voorziening gestort.

Toelichting programmaresultaat

Het programmaresultaat voor bestemming voor alleen het onderzoek, dus zonder de frictiekosten en alle kosten en baten in verband met de voorzieningen, is € 150.784. Het programmaresultaat inclusief alle overige kosten en baten voor bestemming is € 26.327. In 2017 is € 32.000 gestort in de bestemmingsreserve spaarverlof. Uit de bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder is € 5.673 onttrokken ter dekking van de extra 0,1 fte waartoe PS hebben besloten.

Netto bijdrage van de provincies

In de hiernavolgende tabel zijn de bijdragen, de opgave van de afgedragen omzetbelasting en de netto bijdragen van de vier provincies over 2017 opgenomen.¹

Netto bijdragen van de provincies (€)	Bijdrage	BTW-compensatie	Netto bijdrage
Provincie Flevoland	270.599	41.509	229.090
Provincie Noord-Holland	407.322	62.717	344.605
Provincie Utrecht	366.018	55.886	310.132
Provincie Zuid-Holland	465.261	71.968	393.293
Totaal	1.509.200	232.079	1.277.121

¹ Als gevolg van afrondingsverschillen wijken sommige totalen af van de som van de individuele bedragen.

3. Balans

BALANS					
Activa	31-12-17	31-12-16	Passiva	31-12-17	31-12-16
Vaste activa			Vaste passiva		
1. Materiële vaste activa	37.458	29.474	5. Reserves		
			- Bestemmingsreserve onderzoek	215.000	215.000
			- Bestemmingsreserve plv. bestuurder	74.327	80.000
			- Bestemmingsreserve spaarverlof	32.000	
			6. Voorzieningen		
			- Frictiekosten	54.158	100.000
			- POB	25.000	
			- Evaluatie	50.000	
			- Eigen risicodragerschap	49.457	
Vlottende activa			Vlottende passiva		
2. Overige vorderingen		27.237	7. Netto-vlottende schulden		
Vorderingen op openbare lichamen		12.645	- Crediteuren	11.116	23.433
			- Schulden aan openbare lichamen	485.273	521.157
			- Nog te ontvangen facturen	13.211	12.830
			- Te verrekenen met Provincies		218.474
			Subtotaal	509.600	775.894
3. Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan een jaar (liquide middelen)	963.854	1.100.469			
4. Overlopende activa	8.229	1.069			
	<u>1.009.541</u>	<u>1.170.894</u>		<u>1.009.541</u>	<u>1.170.894</u>
			9. Niet uit de balans blijvende verplichtingen	269.000	372.000

Toelichting op de balans

Materiële vaste activa (€)

	Waarde 31-12-16	Investering	Afschrijving	Waarde 31-12-17
ICT	8.930	23.007	10.618	21.319
Inventaris	20.544	1.030	5.436	16.138
Totaal	29.474	24.037	16.054	37.458

De waarde van de materiële vaste activa is in 2017 met circa € 8.000 gestegen, doordat er meer is geïnvesteerd dan er is afgeschreven. De grootste ICT-investering is de aanschaf van een nieuwe server. Wat betreft de inventaris is de grootste investering de vervanging van de stoffering in de pantry.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar

Op 31 december 2017 bedroeg het banksaldo € 963.854. Begin 2018 zijn de schulden aan de crediteuren en openbare lichamen betaald van € 404.289. Dit zijn alle schulden met uitzondering van de terugstorting van de teveel betaalde bijdragen aan de provincies. Deze volgen na vaststelling van de jaarstukken.

Reserves

Bestemmingsreserve onderzoek:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2016	215.000	0	0	215.000
2017	215.000	0	0	215.000

Bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2016	0	0	80.000	80.000
2017	80.000	5.673	0	74.327

Bestemmingsreserve spaarverlof:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2017	0	0	32.000	32.000

Bestemmingsreserve onderzoek

De opgebouwde reserve is in 2017 niet aangesproken. De reserve is bedoeld voor het terstond kunnen uitvoeren van eenmalig extra onderzoek, als de actualiteit daar aanleiding voor geeft. Daarnaast kunnen met de reserve onverwachte extra uitgaven voor geprogrammeerd onderzoek opgevangen worden.

Bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder

PS van de vier provincies hebben eind 2016 / begin 2017 besloten om een nieuwe plaatsvervangend bestuurder aan te stellen voor 0,2 fte. Bij de reorganisatie in 2015 is rekening gehouden met 0,1 fte. Vanuit het programmaresultaat is daarom bij de jaarrekening 2016 voor de extra 0,1 fte € 80.000 gestort in een bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder. In 2017 is € 5.673 onttrokken voor de dekking van 50% van de kosten.

Bestemmingsreserve spaarverlof

In het kader van de nieuwe CAO hebben medewerkers de mogelijkheid om hun al dan niet bijgekochte verlof tot een bepaald, maar aanzienlijk plafond, te sparen. Er is een reserve gevormd voor het geval (langdurig) doorbetaald verlof wordt opgenomen en hiervoor vervanging ingehuurd moet worden.

Voorzieningen

Voorziening frictiekosten:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2016	165.105	255.105	190.000	100.000
2017	100.000	45.842	0	54.158

Voorziening POB:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2017	0	0	25.000	25.000

Voorziening evaluatie:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2017	0	0	50.000	50.000

Voorziening eigen risicodragerschap:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2017	0	0	49.457	49.457

Voorziening frictiekosten

De voorziening frictiekosten, die naar aanleiding van de reorganisatie is ingesteld, is eind 2016 naar beneden bijgesteld. Per 1 maart 2017 hebben de betrokken boventalligen een vaste aanstelling gekregen en resteert de loonsuppletie. In 2017 is € 45.842 onttrokken voor de dekking van de kosten.

Voorziening POB

In het kader van de nieuwe CAO hebben alle medewerkers per 1 januari 2018 de beschikking over een Persoonlijk Ontwikkelbudget (POB) van € 5.000 voor een periode van vijf jaar. Dit bedrag mag ineens, maar ook verspreid over vijf jaar worden uitgeput. Voor de Rekenkamer kan dit oplopen tot maximaal € 65.000. In 2017 is € 25.000 gestort in de voorziening en in de jaren 2018-2022 zal jaarlijks een bedrag van € 8.000 worden gestort.

Voorziening evaluatie

De Gemeenschappelijke Regeling bepaalt dat de Rekenkamer eens per zes wordt geëvalueerd. De laatste evaluatie is in 2013 uitgevoerd, zodat de eerstvolgende evaluatie in 2019 zou moeten plaatsvinden. PS van de vier deelnemers hebben tevens besloten dat in 2019 een evaluatie van het bestuursmodel wordt gedaan. Echter, in 2019 vinden de provinciale verkiezingen plaats. Het verdient daarom aanbeveling om de evaluatie daaraan voorafgaand (tweede helft 2018) uit te voeren, zodat de zittende Statenleden en colleges van GS naar hun oordeel over de Rekenkamer gevraagd kunnen worden. De evaluatie is in 2013 overigens door de deelnemers bekostigd. Indien dat bij de nieuwe evaluatie weer het geval zal zijn, valt het bedrag vrij bij het programmaresultaat.

Voorziening eigen risicodragerschap

De Randstedelijke Rekenkamer is eigen risicodragers, waardoor mogelijke uitkeringslasten bij vertrek van personeel ten laste van de Rekenkamer worden gebracht. Omdat de Rekenkamer voor tijdelijk personeel een payroll-aanstelling als beheersmaatregel ongewenst vindt en omdat dat ook een relatief dure constructie is, is voor het eigen risicodragerschap een voorziening gevormd. In 2017 is € 49.457 in de voorziening gestort.

Netto-vlottende schulden

- De openstaande crediteuren van € 11.116 omvat onder andere de huisvestingskosten voor januari 2018, accountantskosten en ICT-ondersteuningskosten.
- De openstaande schulden aan openbare lichamen van € 485.273 omvat de eindafrekening van de provincie Flevoland voor een doorbelasting voor de personeelslasten, de frictiekosten, de lasten voor de P&O-dienstverlening en de reis-en verblijfkosten. Daarnaast omvat deze post de terug te betalen bijdragen voor de frictiekosten en de terug te betalen delen van de bijgestelde reguliere bijdrage, in verband met het uitkomen van MEV cijfers na het vaststellen van de begroting.
- Over 2017 moet de Rekenkamer nog een aantal facturen ontvangen, waarvan de grootste factuur die voor de accountantscontrole is.

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

De Rekenkamer heeft een huurovereenkomst inzake de kantoorruimte gelegen aan Teleportboulevard 110 te Amsterdam. De huurprijs bedraagt ultimo 2017 circa € 8.600 per maand. Dit bedrag is inclusief energie-, service-, schoonmaak- en beveiligingskosten en de huur van parkeerplaatsen. De overeenkomst loopt tot en met 31 juli 2020. Vanwege het korter worden van de resterende contractperiode neemt de verplichting voor de huur van de kantoorruimte af van € 372.000 ultimo 2016 naar € 269.000 ultimo 2017.

III. Overige gegevens

1. Bestemming van het programmaresultaat

Het programmaresultaat is nihil en wordt dus niet bestemd.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van de gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer

A. Verklaring over de in het financieel verslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva per 31 december 2017 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling.

De jaarrekening bestaat uit:

1. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
2. Programmarekening
3. Balans

De basis voor ons oordeel

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2017 van de gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer te Amsterdam gecontroleerd.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het financieel verslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Het voorwoord en het jaarverslag;
- De overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat het voorwoord en de overige gegevens met de jaarrekening verenigbaar zijn en geen materiële afwijkingen bevatten.

Ingevolge artikel 217 lid 3 onder d Provinciewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten conform artikel 217 lid 3 onder d Provinciewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het voorwoord, het jaarverslag en de overige gegevens.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit Begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling.

Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de financiële verantwoording mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Voor een nadere toelichting op aard en reikwijdte van een controleverklaring en de VGBA verwijzen wij u naar www.nba.nl/NL_nietoob_2016.

Alphen aan den Rijn, 27 maart 2018

Grant Thornton Accountants en Adviseurs B.V.

W.A. van Es RA

Aan Provinciale Staten van de provincie Flevoland

<i>Datum</i>	<i>Bijlage(n)</i>	<i>Uw kenmerk</i>	<i>Ons kenmerk</i>
29 maart 2018	2		2018/AH/039

Onderwerp
Jaarstukken 2017 en rapport Opvolging aanbevelingen 2017

Geachte leden van Provinciale Staten,

Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 47b van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 186 van de Provinciewet zend ik u hierbij ter kennisneming de volgende stukken:

- de vastgestelde Jaarstukken 2017 van de Randstedelijke Rekenkamer en
- het rapport 'Opvolging aanbevelingen 2017'.

In de jaarstukken 2017 is een beleidsmatig jaarverslag opgenomen, waarin wij verslag doen over ons onderzoeksprogramma. Daarnaast bestaan de jaarstukken uit een jaarrekening en een hoofdstuk Overige gegevens. In dat laatste hoofdstuk zijn de getrouwheidsverklaring en de rechtmatigheidsverklaring van de accountant opgenomen.

In december 2015 publiceerde de Rekenkamer de inventarisatie van de doorwerking van haar aanbevelingen uit de periode 2007-2015 in het rapport Rekenen met Aanbevelingen. In de slotoverweging van deze inventarisatie is gemeld dat de Rekenkamer het vervolg van haar aanbevelingen structureel gaat monitoren en jaarlijks zal rapporteren over welk vervolg is gegeven aan de aanbevelingen van de onderzoeksrapporten, die minstens twee jaar daarvoor zijn gepubliceerd. In dat kader ontvangt u als bijlage het rapport 'Opvolging aanbevelingen 2017'.

De algemene financiële en beleidsmatige kaders voor 2019 hebben wij dit jaar vervangen door de begroting 2019, die wij apart van de jaarstukken 2017 zullen aanbieden aan Provinciale Staten voor zienswijze.

Met vriendelijke groet,

dr.ir. Ans Hoenderdos-Metselaar MBA
Bestuurder/directeur
Randstedelijke Rekenkamer

EINDRAPPORT

Opvolging aanbevelingen 2017

Provincie Flevoland | maart 2018

| Inhoudsopgave |

1	INLEIDING	3
2	OVERGENOMEN AANBEVELINGEN	4
3	MONITORING OPVOLGING AANBEVELINGEN.....	6
4	STAND VAN ZAKEN OPVOLGING AANBEVELINGEN	7
5	SLOTBESCHOUWING	8
	REACTIE GEDEPUTEERDE STATEN 	9
BIJLAGE 1	ONDERZOCHE AANBEVELINGEN.....	10
BIJLAGE 2	ONDERZOEKSVERANTWOORDING.....	12

| 1 | Inleiding

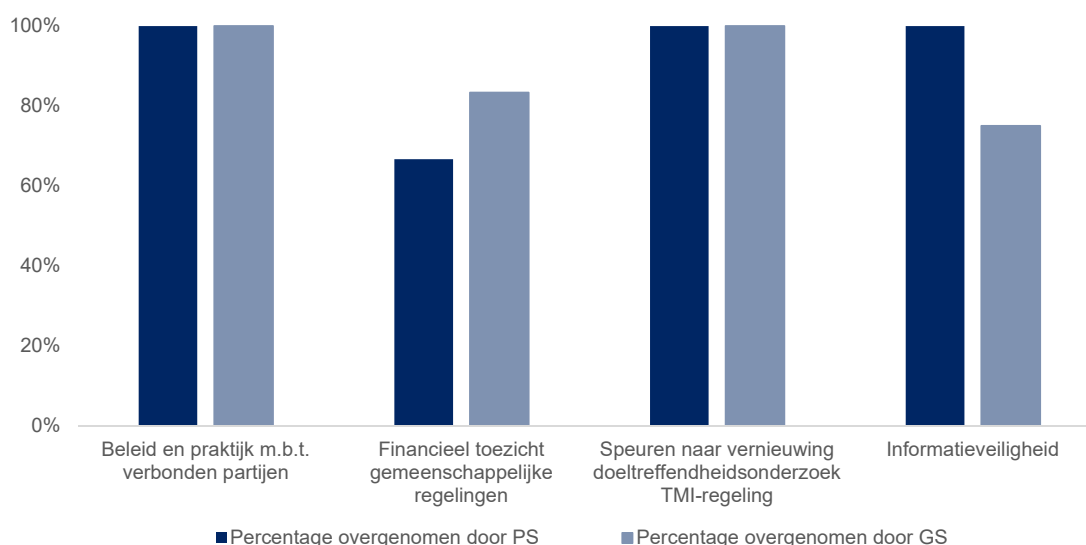
In december 2015 publiceerde de Rekenkamer de inventarisatie van de doorwerking van haar aanbevelingen uit de periode 2007-2015 in het rapport Rekenen met Aanbevelingen. In de slotoverweging van deze inventarisatie is gemeld dat de Rekenkamer het vervolg van haar aanbevelingen structureel gaat monitoren en jaarlijks zal rapporteren over welk vervolg is gegeven aan de aanbevelingen van de onderzoeksrapporten, die minstens twee jaar daarvoor zijn gepubliceerd. Deze rapportage is hiervan de eerste. Daarbij betrekken we vanwege de urgentie van de thematiek tevens de aanbevelingen van het onderzoek naar Informatieveiligheid uit 2016. In Tabel 1 is een overzicht opgenomen van de onderzoeken die daarmee in aanmerking komen voor behandeling in deze rapportage. Te zien is dat het voor de provincie Flevoland gaat om vier onderzoeken: *Beleid en praktijk met betrekking tot verbonden partijen*, *Financieel toezicht gemeenschappelijke regelingen*, *Speuren naar vernieuwing – doeltreffendheidsonderzoek naar de TMI-regeling* en *Informatieveiligheid*.

Tabel 1 Onderzoeken

Onderzoek	Publicatie-datum	Flevoland	Noord-Holland	Utrecht	Zuid-Holland
Validatie terugblik collegeperiode 2011-2015	20-1-2015				
Beleid en praktijk met betrekking tot verbonden partijen	2-7-2015				
Financieel toezicht gemeenschappelijke regelingen	21-9-2015				
Speuren naar vernieuwing – doeltreffendheids-onderzoek naar de TMI-regeling	23-9-2015				
Informatieveiligheid	20-7-2016				

| 2 | Overgenomen aanbevelingen

Als de Rekenkamer een rapport uitbrengt krijgen GS de mogelijkheid om via het bestuurlijk wederhoor te reageren op de conclusies en aanbevelingen van het rapport. Deze reacties worden integraal in het eindrapport opgenomen. PS krijgen daarna het rapport aangeboden, inclusief de reactie van GS en het eventuele nawoord van de Rekenkamer. Bij de behandeling van het rapport in de PS vergadering wordt duidelijk of PS de aanbevelingen van de Rekenkamer overnemen. In Figuur 1 is weergegeven in hoeverre PS en GS van de provincie Flevoland voor de betreffende onderzoeken de aanbevelingen hebben overgenomen. De Rekenkamer heeft voor deze inventarisatie de reactie van GS afgeleid uit de schriftelijke reacties in het bestuurlijk wederhoor. De reactie van PS is opgemaakt uit de verslagen van de behandeling van het rapport in de commissie en/of PS vergadering.

Figuur 1 Percentage overgenomen aanbevelingen provincie Flevoland

Niet elk rapport heeft evenveel aanbevelingen en ook de manier van aanbevelen verschilt soms (zie Bijlage 1 voor de aanbevelingen van de vier onderzoeken). Zo zijn er bij het onderzoek *Beleid en praktijk met betrekking tot verbonden partijen* twee aanbevelingen gedaan die gingen over invulling geven aan verbeterpunten. Deze (zes) verbeterpunten zijn elders bij de conclusies benoemd. In de bestuurlijke reactie hebben GS vooral gereageerd op deze verbeterpunten. Het percentage overgenomen aanbevelingen door GS voor dit onderzoek gaat dan ook over het percentage overgenomen verbeterpunten. PS hebben voor dit onderzoek besloten over de aanbevelingen, het percentage overgenomen aanbevelingen door PS gaat daarom over de hoeveelheid overgenomen aanbevelingen. Voor de andere drie onderzoeken geldt dat de gegevens in Figuur 1 gaan over de aanbevelingen. In het rapport *Financieel toezicht gemeenschappelijke regelingen* deed de Rekenkamer vier aanbevelingen, waarbij de eerste aanbeveling oiep om een visie op het financieel toezicht op gemeenschappelijke regelingen te ontwikkelen. GS gaven aan dit een te zwaar instrument te vinden en dit op een andere manier pragmatischer in te vullen, namelijk in het kader van IBT. De Rekenkamer kon zich daarin vinden. PS hebben deze aanbeveling niet overgenomen. Zowel PS, als GS namen alle vier aanbevelingen over die gedaan zijn in het rapport *Speuren naar vernieuwing – doeltreffendheidsonderzoek naar de TMI-regeling*. Ook het onderzoek naar *Informatieveiligheid* leverde vier aanbevelingen op, waarbij GS in het bestuurlijk wederhoor

aangaven de aanbeveling over het meer onafhankelijk positioneren van de controlerende rol bij informatieveiligheid niet te onderschrijven, omdat de provincie het versterken van de onafhankelijke controlerende rol reeds in gang had gezet. Voor de Rekenkamer was dit voldoende reden om in het eindrapport deze aanbeveling te vervangen door een nieuwe aanbeveling, die gericht was op de informatie aan PS over de invulling van rollen en verantwoordelijkheden bij informatieveiligheid en de inrichting van de functiescheiding. PS hebben vervolgens alle vier aanbevelingen overgenomen.

| 3 | Monitoring opvolging aanbevelingen

Jaarlijks wordt in de paragraaf Bedrijfsvoering van de Jaarstukken kort de voortgang van de implementatie van de aanbevelingen van de Rekenkamer weergegeven. Daarbij wordt ingegaan op de onderzoeken die tot ongeveer vijf jaar terug gepubliceerd zijn.¹

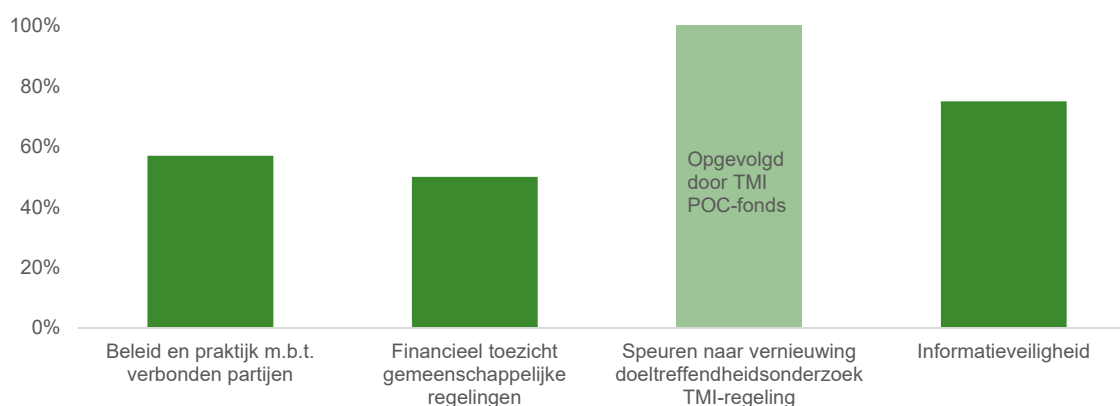
De griffie bewaakt de opvolging van door PS overgenomen aanbevelingen niet. Desgevraagd geeft de griffie aan *“Wij hebben op dit moment onvoldoende zicht op de voortgang hiervan.”* De griffie is dan ook voornemens om na te gaan of de commissie Bestuur hier een rol bij zou kunnen en willen spelen.²

¹ Provincie Flevoland, Jaarstukken 2015 en 2016.

² Provincie Flevoland (2018), Email griffie, 21 februari 2018.

| 4 | Stand van zaken opvolging aanbevelingen

De Rekenkamer heeft de provincie gevraagd in hoeverre de aanbevelingen in de praktijk zijn uitgevoerd en hiervoor duidelijke bronnen aan te leveren waaruit de Rekenkamer kan afleiden dat de aangeleverde informatie juist is. De Rekenkamer heeft deze bronnen gebruikt om na te gaan wat de stand van zaken is. Figuur 2 laat hiervan het resultaat zien. Zoals eerder benoemd was er bij het onderzoek *Beleid en praktijk met betrekking tot verbonden partijen* naast twee aanbevelingen sprake van zes verbeterpunten. Ook de opvolging van deze verbeterpunten is uitgevraagd. In de figuur zijn voor dit onderzoek de aanbevelingen en verbeterpunten samen genomen.

Figuur 2 Stand van zaken opvolging aanbevelingen

De provincie heeft aangegeven dat niet alle verbeterpunten uit het onderzoek *Beleid en praktijk met betrekking tot verbonden partijen* zijn uitgevoerd. Daarnaast is de aanbeveling om PS na een jaar te rapporteren over de voortgang en de resultaten van de opgepakte verbeterpunten, niet uitgevoerd.

Van de twee door PS overgenomen aanbevelingen uit het rapport *Financieel toezicht gemeenschappelijke regelingen* is de aanbeveling om afspraken met GS te maken over de te ontvangen informatie over financieel toezicht, niet uitgevoerd.

De TMI-regeling is inmiddels opgevolgd door het TMI Proof Of Concept (POC)-fonds. Doordat dit fonds een ander instrument is dan de TMI-subsidieregeling zijn de aanbevelingen niet letterlijk toepasbaar. Wel komen verschillende aspecten uit de aanbevelingen terug in dit nieuwe instrument, zo zijn er indicatoren met streefwaardes benoemd (aanbeveling 1), is het fonds een duidelijk resultaat van de afweging om een subsidie of een lening in te zetten en is de beoordeling van financieringsaanvragen in handen van een professionele fondsbeheerder in samenwerking met een investeringscommissie (aanbeveling 4).

Met de uitvoering van één van de aanbevelingen (nl. aanbeveling 1b) van het onderzoek *Informatieveiligheid* is de provincie nog bezig. Aanbeveling 2b, gericht op het doorlichten van processen én systemen, is alleen uitgevoerd voor de systemen.

| 5 | Slotbeschouwing

Hoewel GS en PS in de meeste gevallen de aanbevelingen van de Rekenkamer overnemen, is de opvolging ervan in de praktijk niet altijd vanzelfsprekend. Dit blijkt uit de bronnen die de provincie heeft aangeleverd en die de Rekenkamer globaal geanalyseerd heeft. In deze inventarisatie is niet onderzocht wat de redenen zijn dat een aantal aanbevelingen niet of deels zijn uitgevoerd. Mocht de Rekenkamer in de toekomst een doorwerkingsonderzoek uitvoeren naar één van de vier onderzoeken dan zal daaruit verder blijken in welke mate aanbevelingen zijn geïmplementeerd en wat de redenen zijn om aanbevelingen eventueel toch niet uit te voeren. Voor de provincie verdient het aanbeveling om de implementatie van de aanbevelingen systematisch te gaan volgen.

Reactie Gedeputeerde Staten

PROVINCIE FLEVOLAND

Randstedelijke Rekenkamer
dr ir A. Hoenderdos
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam

Postbus 55
8200 AB Lelystad

Telefoon
(0320)-265265
Fax
(0320)-265260
E-mail
provincie@flevoland.nl
Website
www.flevoland.nl

Verzenddatum
27 MAART 2016
Onderwerp
bestuurlijke reactie

Bijlagen

Uw kenmerk

Ons kenmerk
2216291

Geachte mevrouw Hoenderdos,

Graag maken we gebruik van de mogelijkheid een bestuurlijke reactie te geven op het onderzoek *Opvolging aanbevelingen 2017*. U hebt onderzoek gedaan naar de aanbevelingen die u als rekenkamer heeft gepubliceerd in de onderzoeken uit 2015. Het is de eerste keer dat u een dergelijke monitoring op deze wijze vorm geeft. U heeft aangegeven deze monitor van aanbevelingen jaarlijks te doen.

Allereerst merken we op dat wij inhoudelijk geen opmerkingen hebben over deze concept-nota van bevindingen. Een dergelijk doorwerkingsonderzoek biedt inzicht in de voortgang op de uitvoering van de aanbevelingen. Een dergelijke vorm van monitoring zorgt er voor dat deze onderzoeken opnieuw onder de aandacht komen. Dit lijkt ons een goede aanvulling op de beknopte jaarlijkse verslaglegging in onze jaarstukken (paragraaf Bedrijfsvoering).

Wij hebben begrepen dat dit onderzoek zich op schriftelijke bronnen baseert. U constateert daarbij dat enkele aanbevelingen niet of deels zijn uitgevoerd. Wij vullen daar bij aan dat de aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer expliciet worden betrokken bij het formuleren of uitvoeren van beleid. Bij een beperkt aantal aanbevelingen kiezen wij er voor om deze slechts deels of beperkt uit te werken. Uiteraard helpt dit onderzoek om onze aandacht nogmaals te vestigen op uw onderzoeken en aanbevelingen.

Met de afronding van uw onderzoek wensen we u succes.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,
de secretaris,

de voorzitter,

mr. drs. T. van der Wal - J. Ladders

Inlichtingen bij
drs. G. de Vos

Doorkiesnummer
0320 265759

Bezoekadres
Visarenddreef 1
Lelystad

| Bijlage 1 | Onderzochte aanbevelingen

Beleid en praktijk met betrekking tot verbonden partijen

1. Vraag Gedeputeerde Staten om invulling te geven aan de verbeterpunten uit dit doorwerkingsonderzoek.
2. Vraag Gedeputeerde Staten om over een jaar te rapporteren over de bereikte voortgang en de geboekte resultaten met betrekking tot de opgepakte verbeterpunten uit dit doorwerkingsonderzoek.

Verbeterpunten

1. Maak onderscheid tussen de eigenaarsrol en de opdrachtgeversrol bij verbonden partijen in de voorbereiding en interne besprekingen bij de provincie (zowel ambtelijk als bestuurlijk). Er kan één vaste gedeputeerde worden aangewezen die de provincie vertegenwoordigt in vergaderingen van de verbonden partijen, zolang er geen conflicten in de standpunten van de eigenaarsrol en de opdrachtgeversrol zijn. Wanneer echter conflicten in standpunten optreden, is het verstandig om voor die betreffende vergaderingen te bepalen wie het uiteindelijk gekozen standpunt van GS uitdraagt: de vaste gedeputeerde voor de betreffende verbonden partij óf de van tevoren aangewezen plaatsvervanger.
2. Een nadere invulling maken van het accounthouderschap/opdrachtgeverschap richting verbonden partijen, met name op het gebied van prestatieafspraken en prestatie management (sturen), risicomanagement, de exit-strategie en de kwaliteit van de verantwoordingsinformatie, waarbij er ruimte is voor maatwerk dat past bij de inhoudelijke en financiële belangen van de provincie.
3. Verder verhogen van de informatiewaarde van de paragraaf verbonden partijen, door informatie op te nemen over de door de verbonden partijen geleverde prestaties en de realisatie van de provinciale doelen.
4. Bewust differentiëren van het handelingsrepertoire, afhankelijk van onder meer het 'stadium' van een verbonden partij, de beleidsmatige vraagstukken en de financiële risico's.
5. Verder invulling geven aan de samenwerking met mede-eigenaren.
6. De kaderstellende en controlerende rol van PS ten aanzien van verbonden partijen nader uitwerken.

Financieel toezicht gemeenschappelijke regelingen

1. Spreek met GS af om een visie op het financieel toezicht op gemeenschappelijke regelingen te ontwikkelen en om deze visie vast te leggen in beleid. Spreek af dat de risicogerichte benadering hierin wordt meegenomen.
2. Bepaal welke informatie u over financieel toezicht wenst te ontvangen en maak hierover afspraken met GS.
3. Vraag GS om na te gaan of de "provincie-specifieke" werkwijzen van de andere provincies, die in dit onderzoek naar voren zijn gekomen, een aanvulling zijn op de eigen werkwijze.

Informatieveiligheid

- 1a. Vraag GS om ervoor te zorgen dat rollen en verantwoordelijkheden bij informatieveiligheid door de gehele organisatie goed worden ingevuld.
- 1b. Vraag GS om u te informeren over de invulling van rollen en verantwoordelijkheden en de scheiding van functies bij informatieveiligheid.
- 2a. Vraag GS om te bewaken dat alle generieke maatregelen voor informatieveiligheid zo snel mogelijk worden uitgevoerd.
- 2b. Vraag GS om te bewaken dat voor alle processen en systemen wordt bepaald of een risicoanalyse nodig is, dat deze risicoanalyses worden uitgevoerd en dat aanvullende maatregelen die daaruit voortkomen, worden uitgevoerd.

Speuren naar vernieuwing – doeltreffendheidsonderzoek naar de TMI-regeling

1. Stel concrete en meetbare streefwaardes vast voor de beoogde resultaten en doelen van de TMI-regeling.
2. Evalueer de TMI-regeling periodiek op doeltreffendheid door na te gaan of de beoogde resultaten zijn behaald en de beoogde doelen zijn bereikt.
3. Ga na of de administratieve lasten voor subsidieontvangers kunnen worden verminderd door de verantwoording te vergemakkelijken en ga na of de periode tussen verantwoording en uitbetaling kan worden verkort.
4. Weeg de voor- en nadelen van de hiernavolgende aspecten af en maak een keuze teneinde de doeltreffendheid van de TMI-regeling (verder) te vergroten:
 - a. Subsidieregeling of lening
 - b. Kleine of grote projecten (qua financiële omvang)
 - c. Eén of meerdere subsidieaanvragen per bedrijf
 - d. Beoordeling criterium 'nieuw voor Flevoland' door interne of externe adviescommissie

| Bijlage 2 | Onderzoeksverantwoording

De Rekenkamer heeft in 2015 een globale inventarisatie uitgevoerd, die niet kan worden vergeleken met een regulier doorwerkingsonderzoek over een bepaald rapport. Bij zo'n doorwerkingsonderzoek wordt namelijk diepgaand onderzocht in welke mate aanbevelingen zijn geïmplementeerd en wordt daarover ook uitgebreid met de ambtelijke organisatie gesproken. Voor de inventarisatie is destijds een schriftelijke uitvraag gedaan. De aanbevelingen zijn aan de provincie voorgelegd met de vraag om per aanbeveling aan te geven of er vervolg op is gekomen. Omdat het een eerste inventarisatie betrof en om de ambtelijke belasting beperkt te houden heeft de Rekenkamer toen zo mogelijk naar schriftelijke bronnen gevraagd om de reactie te onderbouwen. Een mogelijk risico daarvan was dat de gegeven reacties eventueel positiever zouden zijn dan dat de Rekenkamer zou concluderen op basis van een regulier doorwerkingsonderzoek.

Ook deze onderhavige inventarisatie heeft de Rekenkamer beknopt gehouden door uitsluitend schriftelijke bronnen op te vragen. Dit keer is wel doorgevraagd naar volledige onderbouwing met bronnen en duidelijk aan te geven hoe deze bronnen aantonen dat de desbetreffende aanbevelingen zijn opgevolgd. Met deze aanscherping blijft de inventarisatie gebaseerd op een globaal schriftelijk bronnenonderzoek. Bij een diepgaand doorwerkingsonderzoek zullen daardoor mogelijk nieuwe, aanvullende constateringën gedaan kunnen worden.

| Colofon |

Randstedelijke Rekenkamer

Teleportboulevard 110

1043 EJ Amsterdam

020 – 58 18 585

info@randstedelijke-rekenkamer.nl

www.randstedelijke-rekenkamer.nl

Volg ons op twitter via: [@rekenrandstad](https://twitter.com/rekenrandstad)

Aan Provinciale Staten van de provincie Flevoland

<i>Datum</i>	<i>Bijlage</i>	<i>Uw kenmerk</i>	<i>Ons kenmerk</i>
29 maart 2018	1		2018/AH/043

Onderwerp
1^e Begrotingswijziging 2018

Geachte leden van Provinciale Staten,

Bijgaand vindt u ter attentie van de Provinciale Staten de vastgestelde 1^e Begrotingswijziging 2018 van de Randstedelijke Rekenkamer.

Op 16 januari 2018 hebben wij de 1^e Begrotingswijziging 2018 voor een zienswijze aangeboden aan de Provinciale Staten. De Provinciale Staten van de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland hebben geen zienswijzen ingediend. De Provinciale Staten van Flevoland en Noord-Holland reageerden instemmend.

In verband met bovenstaande is de 1^e Begrotingswijziging op 29 maart 2018 ongewijzigd vastgesteld.

Met vriendelijke groet,

dr.ir. Ans Hoenderdos-Metselaar MBA
bestuurder/directeur
Randstedelijke Rekenkamer

1e begrotingswijziging 2018

Randstedelijke Rekenkamer | maart 2018

| Inhoudsopgave |

SAMENVATTING VAN WIJZIGINGEN 	3
1 BELEIDSBEGROTING.....	5
1.1 PROGRAMMAPLAN/ONDERZOEKSPROGRAMMA	5
1.2 PARAGRAFEN.....	11
1.2.1 Weerstandvermogen.....	11
1.2.2 Financiering.....	12
1.2.3 Bedrijfsvoering	12
2 FINANCIËLE BEGROTING	15
2.1 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	15
2.2 UITEENZETTING FINANCIËLE POSITIE	19
2.3 MEERJARENRAMING.....	21

| Samenvatting van wijzigingen |

Aanleiding

Op 3 november 2016 vond de vierde bijeenkomst plaats van de Programmaraad in deze statenperiode. Op dat moment waren de onderzoeken Natuurcompensatie en het vervolgonderzoek Onderhoud wegen volop in uitvoering en de onderzoeken Recreatieschap Spaarnwoude en Waddenfonds in voorbereiding. De leden van de Programmaraad werd gevraagd de onderzoeksonderwerpen voor de tweede helft van 2017 te prioriteren. De Rekenkamer heeft vervolgens besloten de onderwerpen Economic Board Utrecht en Restauratie Rijksmonumenten op te pakken. Op 14 juni 2017 is de Programmaraad schriftelijk geïnformeerd over de stand van zaken van het lopend onderzoek en op 21 september 2017 kwam de Programmaraad voor de vijfde keer bijeen om de onderwerpen te prioriteren voor eind 2017 en de eerste helft van 2018. De Rekenkamer heeft daarna besloten in 2017 te starten met het onderzoek Garanties en leningen. In 2018 zullen de onderzoeken Wonen en Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV)/ Regiotaxi worden opgepakt. Bovendien is de Rekenkamer met de andere provinciale Rekenkamers in overleg over een mogelijk gezamenlijk onderzoek naar Energietransitie.

In deze gewijzigde begroting zijn de werkzaamheden van 2018 opgenomen. Om in één oogopslag duidelijk te maken wat de wijzigingen zijn ten opzichte van de begroting 2018, is hieronder een samenvatting opgenomen.

Wijzigingen t.o.v. de begroting 2018

Beleidsbegroting

In het onderzoeksprogramma zijn de volgende onderzoeken opgenomen:

- I. Economic Board Utrecht: Op 23 augustus 2017 is de onderzoeksopzet EBU gepubliceerd. De context waarin de EBU opereert, de wijze waarop PS hun kaderstellende en controlerende rol hebben ingevuld en de resultaten die zijn bereikt met de door de provincie verstrekte subsidies worden onderzocht. Publicatie van het onderzoek staat gepland voor begin tweede kwartaal 2018.
- II. Restauratie van rijksmonumenten: Op basis van een vooronderzoek is besloten om onderzoek te doen naar de rol van de provincies bij het restaureren van rijksmonumenten. De onderzoeksopzet is op 30 augustus 2017 gepubliceerd. Publicatie van het onderzoek staat gepland voor het tweede kwartaal van 2018.
- III. Garanties en leningen: De Rekenkamer is in het vierde kwartaal van 2017 gestart met een vooronderzoek naar garanties en leningen. De onderzoeksopzet zal in het eerste kwartaal van 2018 worden gepubliceerd.
- IV. Wonen: In het tweede kwartaal van 2018 zal de Rekenkamer starten met een vooronderzoek naar het thema Wonen.
- V. Collectief vraagafhankelijk vervoer: De Rekenkamer zal in het tweede kwartaal van 2018 starten met een vooronderzoek naar het Collectief vraagafhankelijk vervoer, zoals de regiotaxi.
- VI. Nader te bepalen: De provinciale Rekenkamers zijn overleg gestart over een mogelijk gezamenlijk onderzoek naar Energietransitie. Daarnaast is er eventueel ruimte om aan het eind van 2018 een nieuw onderzoek te starten.
- VII. Verkenningen: Door structureel aandacht te besteden aan de verschillende beleidsthema's en oriëntatie op nieuwe onderzoeksonderwerpen wil de Rekenkamer zorg dragen voor een goede aansluiting op de behoeften van de provincies en de actualiteit.

Financiële begroting

In de baten zijn de definitieve indexcijfers uit de Macro Economische Verkenningen van het CPB van september 2017 verwerkt. Het Spaarverlof en het persoonlijk ontwikkelbudget (POB) van de nieuwe CAO leiden tot financiële onzekerheden, waarvoor beheersmaatregelen zijn getroffen. Daarnaast zijn financiële beheersmaatregelen getroffen voor mogelijke kosten op termijn met betrekking tot de externe evaluatie van de Rekenkamer en het eigen risicodragerschap.

| 1 | Beleidsbegroting

1.1 Programmaplan/onderzoeksprogramma

1.1.1 Algemeen

Wat willen we bereiken?

De missie van de Randstedelijke Rekenkamer luidt:

Het verbeteren van het functioneren van het provinciaal bestuur (*van de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland*) en de daarmee verbonden organen en het versterken van de publieke verantwoording.

Wat gaan we daarvoor doen?

Om invulling aan de missie te geven doet de Randstedelijke Rekenkamer onafhankelijk onderzoek op het terrein van doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid. De Rekenkamer rapporteert haar bevindingen primair aan de Provinciale Staten. Door publicatie van de bevindingen tracht de Rekenkamer de publieke verantwoording te versterken. In paragraaf 1.1.2 zijn de onderzoeken uit het onderzoeksprogramma opgenomen die de Rekenkamer in 2018 uitvoert. NB Het programmaplan bevat slechts één programma en dat is het onderzoeksprogramma.

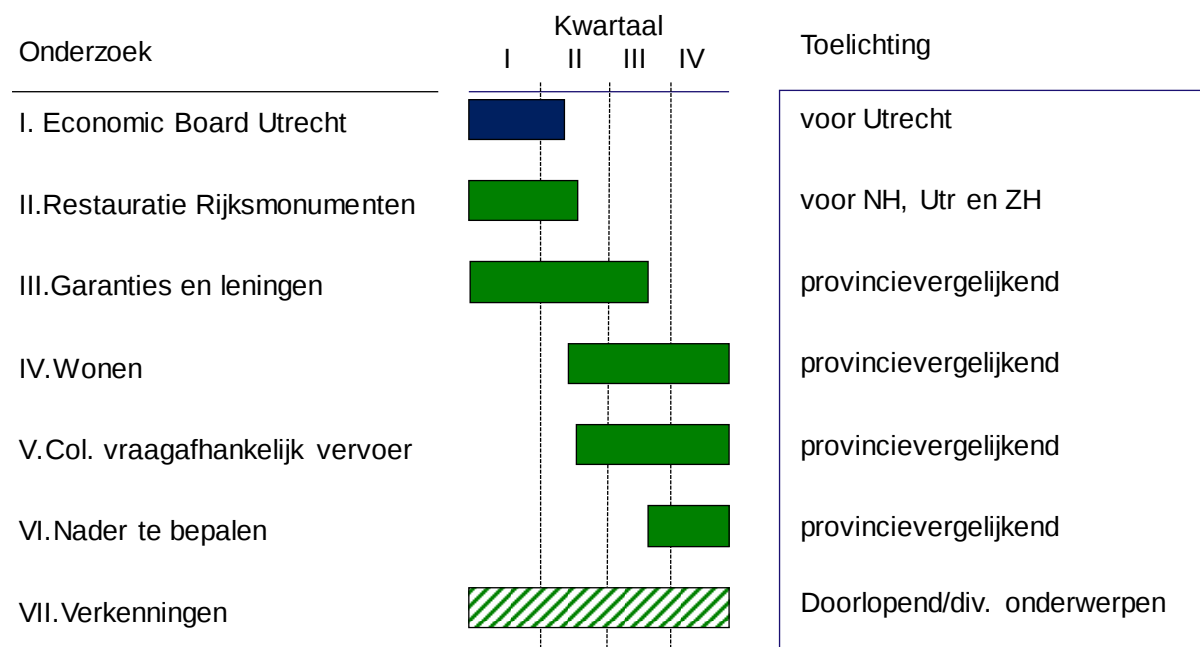
Wat mag het kosten?

De totale lasten van het onderzoeksprogramma zullen circa € 1.523.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW en exclusief de frictiekosten, de kosten voor de evaluatie en de toevoeging aan de voorziening eigen risicodragerschap. De kosten van de overhead bedragen € 341.000. De overhead beslaat personele kosten (management, ondersteuning en opleidingen), kosten voor huisvesting en kosten voor de informatievoorziening. Het onderzoeksprogramma wordt gefinancierd door de deelnemers (i.e. de Randstadprovincies) aan de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer.

1.1.2 Het onderzoek

De Randstedelijke Rekenkamer wil met het uitvoeren van haar onderzoeksprogramma het functioneren van het provinciaal bestuur verbeteren. De Rekenkamer heeft een gestructureerd proces om tot een optimale onderzoeksprogrammering te komen. Op verschillende manieren worden suggesties voor onderzoeksthema's verzameld, bijvoorbeeld via een 'rondje langs de fracties'. Na een oriëntatie op een thema en/of door het uitvoeren van een verkennend onderzoek wordt een beknopte lijst van kansrijke relevante onderzoeks-onderwerpen opgesteld. Voorafgaand aan de vaststelling van het onderzoeksprogramma laat de Rekenkamer zich adviseren door de Programmaraad. Deze bestaat uit leden van Provinciale Staten van de vier provincies. De Programmaraad heeft op 21 september 2017 de Rekenkamer geadviseerd over haar onderzoeksprogramma voor 2018. Van één onderzoek is de voorbereiding al gestart in 2017.

Schematisch ziet het onderzoeksprogramma er als volgt uit:

De onderzoeken, die de Rekenkamer in 2018 doet, worden hierna kort gepresenteerd. Per onderzoek wordt aangegeven: "Wat is de aanleiding?", "Wat willen we bereiken?", "Wat gaan we daarvoor doen?" en "Wat mag het kosten?".

I. Economic Board Utrecht (Utrecht)

Wat is de aanleiding?

De Economic Board Utrecht (EBU) is eind 2012, mede op initiatief van de provincie, opgericht met de gedachte om de samenwerking in de regio tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid te versterken. De manier van werken van de provincie met de EBU is een uitdagende ontwikkeling en voor de Rekenkamer een aanleiding hier onderzoek naar te doen. De EBU bestaat nu enkele jaren, waardoor het mogelijk is om te onderzoeken wat er bereikt is met de verleende subsidies. De totstandkoming en de verdere ontwikkeling van de EBU wordt door de provincie gezien als een voorbeeld van een andere manier van werken van de provincie. De snel veranderende maatschappelijke omgeving ontwikkelt zich volgens de provincie naar een netwerksamenleving en dat vraagt om een overheid die mee verandert.

Wat willen we bereiken?

Met dit onderzoek willen we inzicht geven in de resultaten die zijn bereikt met de door de provincie verstrekte subsidies. Daarnaast willen we inzichtelijk maken op welke wijze PS hun kaderstellende en controlerende rol hebben ingevuld. Tot slot willen we ook inzichtelijk maken in welke context de EBU opereert, waarbij de aandacht specifiek uitgaat naar de relatie tussen de provincie en de EBU.

Wat gaan we daarvoor doen?

De beantwoording van de onderzoeksvragen is gestart met een documentenanalyse, belangrijke documenten hierbij zijn beleidsdocumenten, verantwoordingsinformatie, statenstukken, e.d. Ook worden de subsidiedossiers geanalyseerd en vinden er gesprekken plaats met medewerkers van de provincie Utrecht en de Stichting EBU. Daarnaast vormen casestudies onderdeel van het onderzoek, hiervoor is contact opgenomen met subsidieaanvragers. Publicatie van het onderzoek staat gepland voor begin tweede kwartaal 2018.

Wat mag het kosten?

De kosten voor het onderzoek zullen circa € 80.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW.

II. Restauratie van rijksmonumenten (Noord-Holland, Utrecht, Zuid-Holland)

Vanaf 2012 zijn de provincies verantwoordelijk geworden voor de verdeling van de middelen voor het restaureren van rijksmonumenten die geen woonhuizen zijn. De provincies Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland hebben hiervoor een subsidieregeling in het leven geroepen. Vijf jaar na dato acht de Rekenkamer het een goed moment om na te gaan hoe de provincies de middelen voor het restaureren van rijksmonumenten hebben ingezet. Bovendien speelt er een aantal interessante ontwikkelingen. Zo zijn sinds het overgaan van de rijksmiddelen naar de provincies verschillen tussen de provincies ontstaan in het beleid voor het restaureren van rijksmonumenten. Ook lijken de restauratieachterstanden de afgelopen jaren toe te nemen. Tot slot berichtten landelijke media in juni 2016 dat de provincies veel meer geld nodig hebben voor de restauraties van rijksmonumenten. De € 20 mln. die de provincies jaarlijks van het Rijk ontvangen, zou onvoldoende zijn om de omvangrijke restauraties van de zogeheten kanjermonumenten uit te voeren.

Wat willen we bereiken?

Met dit onderzoek willen we nagaan of de provincies er na de decentralisatie in 2012 in slagen om de rijksmonumenten te behouden via de subsidieregeling voor het restaureren van rijksmonumenten en welke verbeteringen daarbij mogelijk zijn. Het gaat dus over de doeltreffendheid van het provinciale beleid. Verder willen we de verschillen in opzet en uitvoering van de provinciale subsidieregelingen inzichtelijk maken en willen we nagaan wat de provincies van elkaar kunnen leren.

Wat gaan we daarvoor doen?

In de opzet zijn zes onderzoeksvragen opgenomen, die we onder andere zullen beantwoorden aan de hand van gesprekken met de ambtelijke organisatie, met experts op het gebied van restauratie van rijksmonumenten, subsidieontvangers en belangenorganisaties. Daarnaast zullen we de erfgoedmonitor en het subsidiedossier van de provincies analyseren. Ten slotte willen we ook gesprekken aangaan met eigenaren waarvan de rijksmonumenten in een slechte staat verkeren, maar die geen subsidie hebben ontvangen. Publicatie van het onderzoek staat gepland voor het tweede kwartaal van 2018.

Wat mag het kosten?

De kosten voor het onderzoek zullen circa € 160.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW.

III. Garanties en leningen

Wat is de aanleiding?

De Rekenkamer is in het vierde kwartaal van 2017 gestart met een vooronderzoek naar garanties en leningen in de Randstadprovincie, nadat op 21 september 2017 de Programmaraad positief had geadviseerd.

Garanties en leningen zijn een risicofactor voor de provincie. Het is van belang dat de provincie bij de inzet van garanties en leningen een goede afweging maakt tussen het ondersteunen van maatschappelijke belangen en de financiële risico's die de provincie loopt. Daarnaast moeten provincies inzicht hebben in welke garanties en leningen zij hebben uitstaan en deze goed beheren. Goed beheer stelt de provincie in staat problemen tijdig aan te zien komen en maatregelen te treffen om schade te voorkomen of zo veel mogelijk te beperken. Tijdens de programmaraadbijeenkomst is gevraagd of wij ook de (revolverende) fondsen bij het onderzoek willen betrekken. Een revolverend fonds is een fonds waaruit kapitaal wordt verstrekt dat in principe weer terug komt in het fonds door middel van bijvoorbeeld terugbetalingen of verkoop van participaties. Dit kapitaal wordt dan opnieuw ingezet voor financiering van andere initiatieven. De meeste gebruikte constructies voor revolverende fondsen zijn leningen, garanties en participaties. De provincies leveren kapitaal voor revolverende fondsen en/of zijn aandeelhouder van de organisatie die het fonds beheert.

Wat willen we bereiken?

Een rekenkameronderzoek naar garanties en leningen kan inzicht verschaffen in het beheer en de informatievoorziening ten aanzien van de inzet van garanties en leningen.

Wat gaan we daarvoor doen?

In het eerste kwartaal van 2018 wordt de focus van het onderzoek bepaald. Hiervoor worden onder andere gesprekken gevoerd met medewerkers van de vier provincies en met medewerkers van andere rekenkamers. Na het vooronderzoek zal de onderzoeksopzet naar PS worden verstuurd.

Wat mag het kosten?

De kosten voor het onderzoek zullen circa € 300.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW.

IV. Wonen (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht, Zuid-Holland)

Wat is de aanleiding?

De economische crisis in 2008 leidde tot een afname van het aantal woningverkoop, dalende verkoopprijzen en een achterblijvende productie van nieuwbouw. Sinds 2013 is er sprake van economisch herstel, dat zorgde voor een inhaalslag van woningproductie, stijgende verkoopprijzen en een toenemende druk op de woningmarkt.

In de Staat van de Woningmarkt 2016 is geconstateerd dat de spanning op de woningmarkt de komende jaren zal oplopen, om na 2020 weer af te nemen. Deze ontwikkelingen spelen echter niet in elke regio op dezelfde manier en in dezelfde mate een rol. In de ene regio kan sprake zijn van leegstand en krimp, terwijl de druk op andere regio's steeds verder toeneemt. Het is belangrijk dat woningbouwplannen op regionaal niveau worden afgestemd, om vraag en aanbod van woningen op elkaar af te stemmen en concurrentie tussen gemeenten te voorkomen.

Wat willen we bereiken?

Provincies kunnen hun regierol op het gebied van wonen verschillend invullen. Een rekenkameronderzoek zou zich kunnen richten op de manier waarop de provincie de beoogde regierol invult.

Wat gaan we daarvoor doen?

In het tweede kwartaal zal de Rekenkamer starten met het opstellen van een onderzoeksopzet. Hierbij zullen we onder andere relevante beleidsdocumenten doornemen en gesprekken voeren met beleidsmedewerkers van de vier provincies.

Wat mag het kosten?

De kosten voor het onderzoek zullen circa € 220.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW.

V. Collectief vraagafhankelijk vervoer (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht, Zuid-Holland)

Wat is de aanleiding?

De Rekenkamer zal in 2018 een onderzoek starten naar het Collectief vraagafhankelijk vervoer (CVV), zoals de regiotaxi. Het onderzoek zal zich richten op het CVV als aanvulling op het reguliere OV, bijvoorbeeld om gebieden te ontsluiten waar geen bussen meer rijden. Het richt zich niet op het Collectief vraagafhankelijk vervoer in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO), omdat hiervoor de gemeenten verantwoordelijk zijn. Voor het aanvullend OV gerelateerde vervoer is de OV-autoriteit verantwoordelijk, welke vaak de provincie is. Als OV autoriteit voert de provincie ook de aanbesteding uit van de Regiotaxicontracten, dikwijls in samenwerking met gemeenten.

Wat willen we bereiken?

Een rekenkameronderzoek kan inzicht verschaffen in de uitvoering van het Collectief vraagafhankelijk vervoer met speciale aandacht voor de kwaliteit van de dienstverlening, zoals stiptheid en omrijtijd.

Wat gaan we daarvoor doen?

In het tweede kwartaal wordt de focus van het onderzoek nader bepaald. Hiertoe zullen we onder andere gesprekken voeren met beleidsmedewerkers van de vier provincies en relevante beleidsdocumenten doornemen.

Wat mag het kosten?

De kosten voor het onderzoek zullen circa € 270.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW.

VI. Nader te bepalen

Wat is de aanleiding?

In de bijeenkomst van de Programmaraad van 21 september 2017 is besproken dat de Rekenkamer in gesprek gaat met de andere provinciale Rekenkamers over een mogelijk gezamenlijk onderzoek naar Energietransitie. De klimaatveranderingen en de nadelen van het gebruik van fossiele brandstoffen worden op alle schaalniveaus gezien als een maatschappelijk probleem. De oplossing wordt gezocht in hernieuwbare energie zoals

windenergie, zonne-energie, bio-energie en aardwarmte en energiebesparing. Op Europees niveau zijn hierover in 2010 afspraken gemaakt: 20% hernieuwbare energie en 20% energiebesparing in 2020. Dit is vertaald naar een nationaal energieakkoord dat door vele partijen, waaronder de provincies is ondertekend. De doelen uit het akkoord zijn: energiebesparing van 1,5% per jaar en 14% hernieuwbare energie in 2020 (16% in 2023). De provincies hebben veel ruimte om invulling te geven aan het energiebeleid. De afspraken uit het energieakkoord zijn niet afdwingbaar. Alleen over windenergie zijn er met het Rijk afspraken gemaakt over de te realiseren hoeveelheid megawatt per provincie in 2020. Uit een eerste inventarisatie blijken de provincies te verschillen in ambities en de wijze waarop ze deze willen realiseren. De provinciale Rekenkamers hebben inmiddels enkele gesprekken gevoerd over de procedurele aanpak en mogelijke richting van het gezamenlijk onderzoek. Daarnaast zal in de Programmaraadbijeenkomst van mei 2018 aan de orde zijn of er aan het eind van 2018 nog ruimte is voor het starten van een nieuw onderzoek.

Wat willen we bereiken?

De provinciale Rekenkamers willen in 2018 met gezamenlijk onderzoek in kaart brengen wat de ambities van alle provincies inhouden, hoe ze tot stand zijn gekomen en op welke wijze er invulling aan wordt gegeven. Het inzicht wordt op die manier vergroot en we faciliteren de mogelijkheid om van elkaar te leren en de inzichten te gebruiken voor (toekomstig) beleid.

Wat gaan we daarvoor doen?

De onderzoeksopzet wordt gezamenlijk door de provinciale Rekenkamers opgesteld. Het streven is vooralsnog om het onderzoek eind 2018/begin 2019 af te ronden.

Omstreeks het vierde kwartaal start de Rekenkamer eventueel ook met een nieuw onderzoek.

Wat mag het kosten?

De kosten voor de nader te bepalen onderzoeken zullen circa € 300.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW.

VII. Verkenningen (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht, Zuid-Holland)

Wat is de aanleiding?

De medewerkers van de Rekenkamer besteden een beperkt deel van hun tijd aan het volgen van beleidsontwikkelingen en oriëntatie op nieuwe onderzoeksonderwerpen. Hiervoor houden zij bijvoorbeeld actuele berichten bij uit de provincies en volgen zij vergaderingen van PS en Statencommissies. Daarnaast kan een verzoek van de afzonderlijke provincies of derden ertoe leiden dat wij ons nader in een onderwerp verdiepen.

Wat willen we bereiken?

Door structureel aandacht te besteden aan de verschillende beleidsthema's en oriëntatie op nieuwe onderzoeks-onderwerpen wil de Rekenkamer zorg dragen voor een goede aansluiting op de behoeften van de provincies en de actualiteit. Op basis van de verkenningen en het actualiseren van de bestaande groslijst van onderzoeks-onderwerpen stelt de Rekenkamer na overleg met de Programmaraad haar onderzoeksprogramma vast.

Wat gaan we daarvoor doen?

De medewerkers van de Rekenkamer zijn toebedeeld aan provincie- en themateams. Het uitvoeren van verkenningen is een continue activiteit van deze teams. Voor de verkenning van onderzoeksonderwerpen monitoren en bestuderen zij documenten, waaronder persberichten, nieuwsbrieven, rapporten, begrotingen en

jaarstukken. Dit kunnen documenten zijn van de provincies, maar ook van andere overheden of aan de provincies gerelateerde instellingen. Ook spreken zij zo nodig betrokken ambtenaren, maar ze voeren vooral ook informerende gesprekken met Statenleden en ze volgen vergaderingen van Statencommissies en PS als een relevant onderwerp op de agenda staat.

De Rekenkamer verzamelt relevante onderwerpen en beoordeelt deze onderwerpen op financieel belang, maatschappelijk belang, rol van de provincie en geschiktheid voor een rekenkameronderzoek. De Programmaraad adviseert de Rekenkamer ten aanzien van de te onderzoeken onderwerpen.

Wat mag het kosten?

De kosten voor het onderzoek zullen circa € 193.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW.

1.2 Paragrafen

De beleidsbegroting bestaat uit een aantal paragrafen waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten (zie BBV). Voor de Rekenkamer zijn alleen onderstaande paragrafen Weerstandsvormogen, Financiering en Bedrijfsvoering van toepassing.

1.2.1 Weerstandsvormogen

De directe risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie van de Rekenkamer, zijn minimaal van omvang. De Rekenkamer heeft vooral te maken met reguliere kosten die vooraf goed te ramen zijn, zoals personeelskosten, huisvesting, ICT en kantoorartikelen. Onverwachte kosten van substantiële omvang waarvoor geen dekking is, hebben zich in het verleden niet voorgedaan en worden ook in 2018 niet verwacht.

De weerstandscapaciteit van de Rekenkamer bestaat uit het resterende deel van de begroting inclusief de reserves van € 215.000 waarvoor nog geen verplichtingen zijn aangegaan. Deze capaciteit is voldoende groot om de risico's van materiële betekenis af te dekken.

In totaal hebben wij zeven risico's geïdentificeerd waarvoor beheersmaatregelen zijn getroffen. De risico's van de frictiekosten ten gevolge van de reorganisatie, het eigen risicodragerschap, het persoonlijk ontwikkelbudget (POB) en de evaluatie van de Rekenkamer zijn afgedekt door middel van een voorziening. De risico's van extra onderzoek, de extra kosten van de plaatsvervangend bestuurder en van het sparen van vakantiedagen, zijn afgedekt door middel van een reserve. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 2.2 Uiteenzetting financiële positie.

1.2.2 Financiering

De Randstedelijke Rekenkamer wordt gefinancierd door de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. Het programmaresultaat is te gebruiken om de reserve aan te vullen tot een maximum van de totale bijdrage van de vier deelnemende provincies. Het resterende deel wordt naar rato van de bijdragen teruggestort naar de vier provincies. De maximale omvang van de reserves is aangepast in de Financiële beleids- en beheersverordening. Deze is in verband met de noodzakelijke financiële beheersmaatregelen verhoogd van maximaal 20% naar maximaal 25% van de totale bijdrage van de deelnemende provincies. Eind 2017 is namelijk een nieuwe bestemmingsreserve ingesteld voor spaarverlof, dat voortvloeit uit de nieuwe CAO.

De Rekenkamer heeft een rekening-courant bij de Bank Nederlands Gemeenten (BNG). Conform het Treasurystatuut kunnen tijdelijke overschotten aan liquide middelen worden uitgezet, indien hiermee een rentevoordeel van meer dan € 4.000 kan worden behaald. Dit is niet het geval en daarom zetten we in 2018 geen middelen uit.

1.2.3 Bedrijfsvoering

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de stand van zaken en de beleidsvoornemens omtrent de bedrijfsvoering.

Arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim

Het personeel van de Randstedelijke Rekenkamer is in dienst van de provincie Flevoland. De Randstedelijke Rekenkamer volgt daarom het beleid van de provincie aangaande de arbeidsvoorwaarden, de arbeidsomstandigheden en het ziekteverzuim. De Randstedelijke Rekenkamer stelt zich ten doel om het ziekteverzuim in 2018 onder de norm van 5% te houden.

De Randstedelijke Rekenkamer beschikt over twee gediplomeerde bedrijfshulpverleners, die in geval van ongevallen of calamiteiten in staat zijn eerste hulp te verlenen. De bedrijfshulpverleners zullen beide in 2018 een herhalingscursus volgen.

Personeelsbeleid

De personeelsformatie van de Randstedelijke Rekenkamer bestaat uit een ambitieuze groep van hoog opgeleide medewerkers met over het algemeen ruime onderzoekservaringen. Ook in 2018 zal de Rekenkamer aandacht besteden aan opleiding en training, zodat de medewerkers zich verder blijven ontwikkelen. Voor het aanvullen van specifieke kennis en vaardigheden, worden zo nodig externen ingezet.

Alhoewel de bestuurder/directeur bevoegd is tot het voeren van een eigen personeelsbeleid wordt in principe aangesloten bij het personeelsbeleid van de provincie Flevoland. Met regelmaat worden P&O-aangelegenheden met P&O van de provincie Flevoland afgestemd.

Automatisering en Informatisering

De Randstedelijke Rekenkamer heeft in 2017 de computerserver en bijbehorende programma's vervangen. De desktopcomputers en monitors zijn vrijwel allemaal in 2014 aangeschaft en voldoen nog steeds. Het systeem biedt de mogelijkheid om locatie ongebonden te kunnen werken. In dit verband beschikt de Rekenkamer ook over een aantal laptops en hebben medewerkers tablets in bruikleen. In 2016 is de beamer vervangen door een

smartboard, dat meer mogelijkheden biedt voor het (interactief) presenteren en bespreken van onderzoeksresultaten. Voor 2018 zijn geen grote investeringen en/of wijzigingen voorzien.

Communicatie

De Rekenkamer is regelmatig op de provinciehuizen. De eerder genoemde provincieteam onderhouden actief contact met de Statenleden voor input van onderzoeksuggesties en reflectie op ons werk. Al in een vroege fase van ieder onderzoek wordt gesproken met ambtenaren en Statenleden, zodat het onderzoek zoveel mogelijk kan aansluiten bij de behoefte van PS. Ook besteedt de Rekenkamer veel aandacht aan de wijze van het aanbieden van haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen. De Rekenkamer publiceert haar rapporten op de website www.randstedelijke-rekenkamer.nl, waarop niet alleen de publicaties maar ook de agenda's en verslagen van de behandeling eenvoudig zijn te vinden.

De Randstedelijke Rekenkamer voert regelmatig overleg met andere Rekenkamers. In het kader van de Kring van Provinciale Rekenkamers wordt tijdens bijeenkomsten onder meer gesproken over bedrijfsvoering, beleid, onderzoeksprogrammering en concrete onderzoeken. Daar waar relevant wisselen de Rekenkamers informatie uit over de oriëntatie op een onderzoeksonderwerp, het opzetten van een beoordelingskader, de onderzoeksopzet en de bevindingen. Tevens heeft de bestuurder/directeur regelmatig overleg met de directeurs van de Rekenkamers van Amsterdam en Rotterdam. Daarnaast participeert de Randstedelijke Rekenkamer in een overleg van de lokale rekenkamers in de regio Kennemerland en in een overleg van de lokale Rekenkamers in Flevoland om kennis en ervaring te delen.

Organisatie

De organisatie van de Rekenkamer bestaat uit een totale formatie van één bestuurder/directeur, één plaatsvervangend bestuurder (0,1 fte), één adjunct-directeur/senior projectleider, twee projectleiders, zes onderzoekers, een deeltijd office-manager en een deeltijd managementassistente. Vanwege tijdelijke ruimte in de bezetting vanwege zwangerschaps-/bevallingsverlof en ouderschapsverlof en het vertrek van een medewerker per 1 december 2017, zijn in het derde kwartaal van 2017 twee tijdelijk onderzoekers geworven. Daarnaast heeft de Rekenkamer ruimte voor maximaal 2 stageplaatsen. De formatie en verwachte bezetting begin 2018 zijn als volgt:

Formatie	Fte	Bezetting 1 januari 2018	Fte
Bestuurder/directeur	1,1	Bestuurder/directeur	1,2
Ondersteuning	1,2	Ondersteuning	1,3
Projectleider	3,0	Projectleider	2,9
Onderzoeker	6,0	Onderzoeker	6,6
Totaal	11,3	Totaal	12,0

Na een extern onderzoek heeft in de vier provincies besluitvorming plaatsgevonden over het bestuursmodel van de Rekenkamer. PS van de vier provincies hebben in 2017 besloten het huidige bestuurders-directeursmodel te handhaven. En tevens is bepaald dat er z.s.m. een nieuwe plaatsvervangend bestuurder wordt aangesteld en tegelijkertijd de situatie met de huidige plaatsvervangend bestuurder wordt beëindigd. Bovendien is besloten om de nieuwe plaatsvervangend bestuurder niet voor 0,1 fte (waarin is voorzien in de formatie bij de reorganisatie), maar voor 0,2 fte aan te stellen. Ten slotte is ook afgesproken dat de Rekenkamer en in het bijzonder het bestuursmodel in 2019 wordt geëvalueerd.

Interne beheersing

De financiële administratie wordt bijgehouden door het secretariaat van de Randstedelijke Rekenkamer. Conform de Financiële beleids- en beheersverordening en de Controleverordening heeft de Rekenkamer een Intern Controleplan, dat is getoetst door de voorgaande accountant. Met behulp van checklisten wordt in september en in februari de betrouwbaarheid van de financiële informatievoorziening en de naleving van relevante wet- en regelgeving getoetst. Via kwartaalrapportages houdt de bestuurder/directeur van de Rekenkamer zicht op de uitputting van de begroting, de voortgang van de onderzoeken en de omvang van de liquide middelen. Tijdelijke overtollige middelen kunnen conform de Financiële beleids- en beheersverordening en het Treasurystatuut worden uitgezet indien de verwachte meeropbrengst hoger is dan het in het statuut opgenomen drempelbedrag. Zoals gemeld in paragraaf 1.2.2 Financiering zal het drempelbedrag van € 4.000 in 2018 waarschijnlijk niet behaald worden en zetten we daarom geen middelen uit.

Huisvesting en facilitaire dienstverlening

De Randstedelijke Rekenkamer is gevestigd nabij station Sloterdijk in Amsterdam. Vanuit dit kantoorpand is er via het openbaar vervoer een goede aansluiting met de vier provinciehuizen in Den Haag, Haarlem, Lelystad en Utrecht. De kantoorruimte is gehuurd en maakt onderdeel uit van een bedrijfsverzamelgebouw. De facilitaire dienstverlening (zoals bewaking, schoonmaak en receptie) maakt onderdeel uit van het huurcontract. In 2017 is het kantoor heringericht om te komen tot een moderne werkomgeving met goed ingerichte werkplekken voor de medewerkers. Hierbij zijn ook de mogelijkheden voor een actieve werkhouding vergroot. Voor 2018 zijn geen grote investeringen voorzien.

| 2 | Financiële begroting

2.1 Overzicht van Baten en Lasten

	Begroting 2018 1 ^e wijziging	Begroting 2018 oorspronkelijk	Begroting 2017	Rekening 2016
Baten				
Bijdragen van de provincies	1.553.300	1.550.200	1.515.300	1.484.800
Rentebaten	-	-	-	362
Incidentele bijdragen (frictiekosten)	-	-	86.000	190.000
Onttrekking uit de voorziening frictiekosten	37.400	47.500	-	65.105
Onttrekking uit de voorziening POB	2.000	-	-	-
Onttrekking uit voorziening evaluatie	50.000	-	-	-
Som van de baten	1.642.700	1.597.700	1.601.300	1.740.267
Lasten				
Onderzoeksprogramma	1.523.000	1.568.400	1.515.300	1.369.035
Frictiekosten	37.400	47.500	64.000	72.758
Toevoeging aan de voorziening frictiekosten	-	-	22.000	-
Toevoeging aan de voorziening eigen risicodragerschap	39.800	-	-	-
Evaluatie	50.000	-	-	-
Som van de lasten	1.650.200	1.615.900	1.601.300	1.441.793
Resultaat voor bestemming	-7.500	-/- 18.200		298.474
Toevoeging aan bestemmingsreserve plv bestuurder	-	-	-	80.000
Onttrekking uit bestemmingsreserve plv bestuurder	13.500	18.200	-	-
Toevoeging aan bestemmingsreserve onderzoek	-	-	-	-
Onttrekking uit bestemmingsreserve onderzoek	-	-	-	-
Toevoeging aan reserve spaarverlof	-6.000	-	-	-
Onttrekking aan reserve spaarverlof	-	-	-	-
Resultaat na bestemming	-	-	-	218.474
Bestemming programmaresultaat				
Verrekenen met de deelnemende provincies	-	-	-	218.474

De lasten worden gedekt door de bijdragen van de provincies aan de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer en onttrekkingen uit de voorzieningen frictiekosten, POB en evaluatie en de bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder.

Baten

De bijgestelde begroting van de Rekenkamer is gebaseerd op de meerjarenbegroting die medio 2013 is opgesteld ten behoeve van de reorganisatie van de Randstedelijke Rekenkamer en waarmee de PS-en van de vier provincies hebben ingestemd. Hierop wordt jaarlijks prijsindexering toegepast, waarbij gebruik gemaakt wordt van de indexeringen in de Macro Economische Verkenningen van het CPB. Voor 2018 bedraagt de indexering voor de Salarissen en sociale lasten 3,3% en de indexering voor Overige overheadkosten 1,4%. De structurele begroting neemt hierdoor met 2,9% toe.

Begroting	Structureel 2018	Structureel 2017 (na MEV)
Salarissen en sociale lasten	1.249.600 (+3,3%)	1.209.700
Overige overheadkosten	303.700 (+1,4%)	299.500
Totaal	1.553.300 (+2,9%)	1.509.200

De verdeling van de kosten over de vier deelnemende provincies dient te worden gebaseerd op gegevens uit de meicirculaire provinciefonds 2017¹, zoals overgenomen in onderstaande tabel.

Provincie	Belastingcapaciteit	Totale uitkering		In %
		Provinciefonds	Totaal	
Flevoland	59.225.813	86.986.909	146.212.722	10,92%
Noord-Holland	197.878.483	188.950.391	386.828.874	28,89%
Utrecht	109.945.163	205.639.180	315.584.343	23,57%
Zuid-Holland	244.437.232	245.756.659	490.193.891	36,61%
Totaal	611.486.691	727.333.139	1.338.819.830	100,00%

Voor de helft van de begroting dragen de provincies evenveel bij (het gelijke deel). Voor de andere helft van de begroting is de omvang van de bijdrage naar rato van de som van de belastingcapaciteit en de uitkering uit het provinciefonds (het ongelijke deel). De bijdragen van de vier provincies worden in de hiernavolgende tabel weergegeven.

Provincie	In %	Ongelijk deel	Gelijk deel	Totaal structurele bijdragen incl. BTW
Flevoland	10,92%	84.818,07	194.163	278.981
Noord-Holland	28,89%	224.399,61	194.163	418.562
Utrecht	23,57%	183.070,62	194.163	377.233
Zuid-Holland	36,61%	284.361,70	194.163	478.524
Totaal	100,00%	776.650	776.650	1.553.300

De genoemde bijdrage van de provincies is inclusief de voor de provincies compensabele BTW. De Rekenkamer verstrekt namelijk na afloop van het jaar een opgave van de afgedragen BTW aan de provincies. De provincies kunnen deze omzetbelasting beschouwen als ware deze rechtstreeks in rekening gebracht, zodat compensatie van deze omzetbelasting uit het BTW-compensatiefonds mogelijk is. De raming van de netto bijdragen is in de hiernavolgende tabel weergegeven.

¹ In de gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer is vastgelegd dat de kosten over de deelnemers worden verdeeld volgens de sleutel zoals omschreven in artikel 8 van de Statuten van de Vereniging Interprovinciaal Overleg.

	Bijdragen	Raming
Provincie	incl. BTW	netto bijdragen
Flevoland	278.981	232.800
Noord-Holland	418.562	349.300
Utrecht	377.233	314.800
Zuid-Holland	478.524	399.300
Totaal	1.553.300	1.296.200

Lasten

In onderstaande tabel worden de lasten per kostenpost gegeven.

Lasten	Begroting 2018 1 ^e wijziging	Begroting 2018 oorspronkelijk	Begroting 2017	Rekening 2016
Personeel	1.271.000	1.315.800	1.245.300	
- w.v. management en ondersteuning (overhead)				
12,7%	162.000	179.200		
- w.v. opleidingen (overhead) 2,1%	27.000	25.000		
Vast personeel				955.134
Tijdelijk personeel				116.920
Inhuur	100.000	100.000	100.000	
- w.v. Project inhuur	70.000	75.000		121.086
- w.v. Inhuur diensten van derden	30.000	25.000		25.211
Huisvesting en servicekosten (overhead)	116.000	114.000	130.000	121.279
Informatievoorziening (overhead)	36.000	38.600	40.000	29.405
Frictiekosten	37.400	47.500	64.000	72.758
Toevoeging aan de voorziening frictiekosten			22.000	
Toevoeging aan de voorziening eigen risicodragerschap	39.800			
Evaluatie	50.000			
	1.650.200	1.615.900	1.601.300	1.441.793

Lasten onderzoeksprogramma

Personeel

De personele lasten dalen ten opzichte van de primitieve begroting 2018 met bijna € 45.000. Deze daling is met name het effect van medewerkers die uit dienst zijn getreden en/of minder zijn gaan werken en nieuwe medewerkers die nog kunnen groeien in hun schaal.

Project inhuur

Het bedrag voor project inhuur zal iets lager zijn dan geraamd bij de primitieve begroting. Dit komt doordat de kosten voor de inhuur van diensten van derden iets stijgen en we het totaal van deze twee posten op € 100.000 willen houden.

Inhuur diensten van derden

De kosten voor de inhuur van diensten van derden zal hoger zijn dan geraamd bij de primitieve begroting vanwege extra kosten voor ondersteuning bij de zogenoemde goede gesprekken in het kader van de nieuwe CAO.

Huisvesting en servicekosten

De huisvesting en servicekosten blijven nagenoeg gelijk.

Informatievoorziening

De kosten voor informatievoorziening dalen, omdat de aanschaf van de server in 2017 goedkoper is uitgevallen en er daarom in 2018 minder afschrijvingslasten zijn. Er worden geen grote nieuwe investeringen verwacht.

Frictiekosten

De frictiekosten dalen, omdat geen sprake meer is van werkgeverslasten. Bij de primitieve begroting werd hier nog wel rekening mee gehouden.

Toevoeging aan de voorziening eigen risicodragerschap

De Randstedelijke Rekenkamer is eigen risicodragers, waardoor mogelijke uitkeringslasten bij vertrek van personeel ten laste van de Rekenkamer worden gebracht. Omdat de Rekenkamer voor tijdelijk personeel een payroll-aanstelling als beheersmaatregel ongewenst vindt en omdat dat ook een relatief dure constructie is, is voor het eigen risicodragerschap een voorziening gevormd.

Evaluatie

De Gemeenschappelijke Regeling bepaalt dat de Rekenkamer eens per zes wordt geëvalueerd. De laatste evaluatie is in 2013 uitgevoerd, zodat de eerstvolgende evaluatie in 2019 moet plaatsvinden. PS van de vier deelnemers hebben tevens besloten dat in 2019 een evaluatie van het bestuursmodel wordt gedaan. Echter, in 2019 vinden de provinciale verkiezingen plaats. Het verdient daarom aanbeveling om de evaluatie daaraan voorafgaand (tweede helft 2018) uit te voeren, zodat de zittende Statenleden en colleges van GS naar hun oordeel over de Rekenkamer gevraagd kunnen worden. De evaluatie is in 2013 overigens door de deelnemers bekostigd. Indien dat bij de nieuwe evaluatie weer het geval zal zijn, valt het bedrag vrij bij het programmaresultaat. In 2013 bedroegen de kosten ca. € 50.000.

Saldo

Het beoogde saldo voor 2018 is € 7.500 negatief. Dit wordt gedekt door een onttrekking van € 13.500 uit de bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder. Daarnaast vindt een storting plaats van € 6.000 in de bestemmingsreserve spaarverlof.

2.2 Uiteenzetting financiële positie

Financiering

Voor een toelichting op de financiering zie onderdeel baten in paragraaf 2.1.

Reserves

Bestemmingsreserve onderzoek:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2016	215.000	0	0	215.000
2017	215.000	0	0	215.000
2018	215.000	0	0	215.000

Bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2016	0	0	80.0000	80.000
2017	80.000	5.700	0	74.300
2018	74.300	13.500	0	60.800

Bestemmingsreserve spaarverlof:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2017	0		32.000	32.000
2018	32.000	0	6.000	38.000

Bestemmingsreserve onderzoek

De opgebouwde bestemmingsreserve onderzoek zal in 2018 in principe niet worden aangesproken.

Overeenkomstig de motivatie van de opbouw van de bestemmingsreserve zijn hierop twee uitzonderingen mogelijk:

1. Het terstond uitvoeren van eenmalig extra onderzoek, als de actualiteit daar aanleiding voor geeft. Dankzij de reserve is de Rekenkamer dan niet afhankelijk van het al dan niet beschikbaar stellen van extra budget door de provincies.
2. Het opvangen van onverwachte extra uitgaven voor het geprogrammeerde onderzoek.

Bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder

PS van de vier provincies hebben eind 2016 / begin 2017 besloten om een nieuwe plaatsvervangend bestuurder aan te stellen voor 0,2 fte. Bij de reorganisatie in 2015 is rekening gehouden met 0,1 fte. Vanuit het programmaresultaat 2016 is daarom voor de extra 0,1 fte € 80.000 gestort in een bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder. De onttrekking aan de reserve zal in 2018 naar verwachting ongeveer € 13.500 bedragen en resulteren in een eindsaldo van € 60.800.

Bestemmingsreserve spaarverlof

In het kader van de nieuwe CAO hebben medewerkers de mogelijkheid om hun al dan niet bijgekochte verlof tot een bepaald, maar aanzienlijk plafond, te sparen. Er is een voorziening gevormd voor het geval (langdurig)

doorbetaald verlof wordt opgenomen en hiervoor vervanging ingehuurd moet worden. De dotaties zijn afgeleid van de tot 1 januari 2018 al opgebouwde verlofuren en het verwachte saldo per 31 december 2018.

Investeringsen

De Rekenkamer heeft in 2017 de computerserver vervangen. Voor 2018 wordt alleen rekening gehouden met kleinere investeringen in de ICT. In 2016 is het kantoor heringericht en voor 2018 zijn ook op dit gebied geen grote investeringen voorzien. De waardering van de vaste activa op de balans wordt voor ultimo 2018 geschat op ongeveer € 20.000. De Rekenkamer investeert niet in openbare ruimtes met een maatschappelijk nut. De vaste activa worden volgens de systematiek uit artikel 8 van de financiële beleids- en beheersverordening afgeschreven.

Voorzieningen

Voorziening frictiekosten:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2016	165.105	255.105	190.000	100.000
2017	100.000	45.800	0	54.200
2018	54.200	37.400	0	16.800

Voorziening POB:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2017	0	0	25.000	25.000
2018	25.000	10.000	8.000	23.000

Voorziening evaluatie:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2017	0	0	50.000	50.000
2018	50.000	50.000	0	0

Voorziening eigen risicodragerschap:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2017	0	0	43.000	43.000
2018	43.000	0	39.800	82.800

Voorziening frictiekosten

De voorziening frictiekosten, die naar aanleiding van de reorganisatie is ingesteld, is eind 2016 naar beneden bijgesteld. Per 1 maart 2017 hebben de betrokken boventalligen een vaste aanstelling gekregen en resteert de loonsuppletie. Voor 2018 is een onttrekking voorzien van circa € 37.400.

Voorziening POB

In het kader van de nieuwe CAO hebben alle medewerkers per 1 januari 2018 de beschikking over een Persoonlijk Ontwikkelbudget (POB) van € 5.000 voor een periode van vijf jaar. Dit bedrag mag ineens, maar ook verspreid over vijf jaar worden uitgeput. Voor de Rekenkamer kan dit oplopen tot maximaal € 65.000. In 2017 is € 25.000 gestort in de voorziening en in de jaren 2018-2022 zal jaarlijks een bedrag van € 8.000 worden gestort. Voor 2018 wordt verwacht dat enkele medewerkers hun POB al zullen gaan benutten.

Voorziening evaluatie

De Gemeenschappelijke Regeling bepaalt dat de Rekenkamer eens per zes wordt geëvalueerd. De laatste evaluatie is in 2013 uitgevoerd, zodat de eerstvolgende evaluatie in 2019 moet plaatsvinden. PS van de vier deelnemers hebben tevens besloten dat in 2019 een evaluatie van het bestuursmodel wordt gedaan. Echter, in 2019 vinden de provinciale verkiezingen plaats. Het verdient daarom aanbeveling om de evaluatie daaraan voorafgaand (tweede helft 2018) uit te voeren, zodat de zittende Statenleden en colleges van GS naar hun oordeel over de Rekenkamer gevraagd kunnen worden. De evaluatie is in 2013 overigens door de deelnemers bekostigd. Indien dat bij de nieuwe evaluatie weer het geval zal zijn, valt het bedrag vrij bij het programmaresultaat.

Voorziening eigen risicodragerschap

De Randstedelijke Rekenkamer is eigen risicodragers, waardoor mogelijke uitkeringslasten bij vertrek van personeel ten laste van de Rekenkamer worden gebracht. Omdat de Rekenkamer voor tijdelijk personeel een payroll-aanstelling als beheersmaatregel ongewenst vindt en omdat dat ook een relatief dure constructie is, is voor het eigen risicodragerschap een voorziening gevormd. In 2017 verwachten we € 43.000 te kunnen storten en in 2018 verwachten we € 39.800 te kunnen storten.

2.3 Meerjarenraming

De begroting van de Randstedelijke Rekenkamer wordt jaarlijks geïndexeerd. De rekenkamer schat de prijsindexering voor 2018 en verder constant in op 2%. De rentebaten zijn op € 0 geraamd, omdat het drempelbedrag van € 4.000 voor het uitzetten van overtollige middelen de komende jaren waarschijnlijk niet behaald zal worden. De extra lasten van 0,1 fte voor de plaatsvervangend bestuurder worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder. Bij de in 2018 uit te voeren evaluatie zal tevens bezien worden in hoeverre de bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder voldoet.

Hieronder is de meerjarenraming tot 2021 gegeven.

Baten	Primitieve begroting 2017	2018	2019	2020	2021
Bijdragen provincies structurele begroting	1.515.300	1.553.300 (+2,5%)	1.584.400 (+2%)	1.616.100 (+2%)	1.648.400 (+2%)
Bijdragen provincies incidentele frictiekosten	86.000	-	-	-	-
Rentebaten	-	-	-	-	-
Onttrekking uit de voorziening frictiekosten	-	37.400	6.300	10.500	-
Onttrekking uit de voorziening POB	-	2.000	7.000	7.000	7.000
Onttrekking uit de voorziening evaluatie	-	50.000	-	-	-
Onttrekking uit de voorziening eigen risicodragerschap	-	-	PM	PM	PM
Lasten					
Onderzoeksprogramma	1.515.300	1.523.000 (+0,5%)	1.553.500 (+2%)	1.584.600 (+2%)	1.616.300 (+2%)
Frictiekosten	64.000	37.400	6.300	-	-
Evaluatie		50.000	-	-	-
Toevoeging aan de voorziening frictiekosten	-	-	-	-	-
Toevoeging aan de voorziening POB	-	-	-	-	-
Toevoeging aan de voorziening evaluatie	-	-	-	-	-
Toevoeging aan de voorziening eigen risicodragerschap	-	39.800	37.900	PM	PM
Saldo	-	-/-7.500	-/-7.800	PM	PM
Toevoeging aan bestemmingsreserve plv bestuurder	-	-	-		
Onttrekking aan bestemmingsreserve plv bestuurder	-	13.500	13.800 (+2%)	14.000 (+2%)	PM
Toevoeging aan bestemmingsreserve Onderzoek	-	-	-	-	-
Onttrekking uit bestemmingsreserve Onderzoek	-	-	-	-	-
Toevoeging aan bestemmingsreserve spaarverlof	-	-/-6.000	-/-6.000	-/-6.000	-/- 6.000
Onttrekking uit bestemmingsreserve spaarverlof	-	-	-	-	-
Saldo	-	-	-	PM	PM

| Colofon |

Randstedelijke Rekenkamer

Teleportboulevard 110

1043 EJ Amsterdam

020 – 58 18 585

info@randstedelijke-rekenkamer.nl

www.randstedelijke-rekenkamer.nl

Volg ons op twitter via: [@rekenrandstad](https://twitter.com/rekenrandstad)

Maart 2018